

ΑΠ' ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΜΟΥ

(ΚΟΜΜΑΤΙΑΣΤΑ)

I

Τρέμιες σκιές, φαντάσματα κ' εἶδωλα, πόσοι
Μετασχηματισμένοι ἄυλοι τώρα
Κόσμοι, σ' ἔχουν, ζωή, περικυκλώσει
Στῆς τόσης γαληνιάς τὴν ἄγρια μπόρα...

II

Τὴ λύρα ποὺ ἄλλοτες, ὦ Μοῦσα,
Στὰ χέρια μου σφιχτὰ κρατοῦσα,
Τώρα τὴ δέρνουνε οἱ ἀνέμοι
Καὶ κλαίει σπαραχτικὰ καὶ τρέμει...

III

Ἕνα φιλὶ στὸ στόμα σου, χαρά μου, συφορά μου,
Δαγκαματιά, ἢ ἀλησμονιά τῆς ἔγνοιας ἀδερφή,
Μπουμπούκι νέο σ' ἄδρὸ κλαρί, ξερὸ ἓνα φύλλο χάμου,
Σὲ δυὸ χειλάκια κόκκινα καινούργια ἐπιγραφή...

III

Ἕνα κλωνὶ βασιλικό,
Δυὸ τρία δεντρολίβανα,
Τριγύρω λίγα φρύγανα,
Τὸ μαῦρο σου τὸ ριζικό...

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΔΕΚΑΣΤΙΧΟ

Τέχνη! ποὺ σὲ στολίζουν τὰ διαμάντια
τοῦ Λόγου. Τέχνη! ἀγνή σὰν τὴ Μιράντα,
σὰν τὴν Ἑλένη ὠραία, σὲ ποιά κατάντια
στοὺς δρόμους, ὅσοι πόμπεψαν τὰ πάντα,
σὲ ρίξανε νὰ κάνεις προπαγάντα
γιά τίς ντροπές τους. Καὶ μιᾶς, παιδούλα,
μιὰ φραγκολεβαντίνα γλώσσα, μούλα,
ζητῶντας στὴν ἀσκήμια τὴν τροφή,
καὶ μ' ἄχαρους συντρόφους, ἱεροδούλα,
τοῦ κορμιοῦ τους ὕμνεϊς τὴ διαστροφή.

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

"ΞΕΚΙΝΗΜΑ,, ΧΡΟΝΙΑ 2, ΦΥΛΛΟ 2, ΦΕΒΡΑΡΙΟΣ 1934

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ Κατ. Χασή
ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78
ΑΡΙΘ. 23475

ΑΛΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΡΙΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΗ

—Ο συμβολαιογράφος έχει τρεις κόρες—είπε ο φίλος ζωγράφος δίνοντάς μου το συστατικό του γράμμα. Πρώτη φορά πήγαινα σ' εκείνη την επαρχία. Θυμότανε τις δυό, τόσες δα κοπελούδες τότε· ήταν δέν ήταν έξη χρονώ ή πρώτη και τεσσάρων ή άλλη· τὸ στεγνὸ κορίτσι, μωρό. Τώρα πάνε δεκαοχτώ δλάκερα χρόνια· θάναί κι' οί τρεις γιά παντρεία.

—Σωστή σφηκοφωλιά, λοιπόν;

—Σάν θέλει ὁ Θεός. Καί προΐκα γερὴ ἔχουνε, καί τοῦ λόγου σου ὦρα νὰ βάλῃς μυαλό.

Μὰ ἐγὼ τέτοιες σκοτοῦρες δὲν τίς ἔχω στὸ νοῦ, μήτε ποτὲ πεθύμησα νὰ πάρω γυναῖκα ἀπ' τὴν ἐπαρχία. Εἰβγαλτες κοπέλλες μ' ἕνα σωρὸ φούμαρα στὸ κεφάλι γιά τὴν ζωὴ τῆς πρωτεύουσας καί τῶν μεγάλων πόλεων, μὲ μιὰ κωμικὴ ἀντίληψη γιά τὸν κόσμον, βγαλμένη ἀπὸ τίς παλιοφυλλάδες, ἀπ' τὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα, τὰ παρισινὰ φιγουρίνια, τίς κινηματογραφίες, κι' ἀπ' ὅλα τ' ἀπορρίμματα τῆς βιομηχανίας τοῦ σνομπισμοῦ ποὺ μαζώνονται σάν κοράκια στὸν γαλήνιο οὐρανὸ τῶν μικρῶν χαμένων κωμπούλεων γιά νὰ θρεφτοῦν μὲ ψόφια ὄνειρα. Κι' ἔχτὸς ἀπ' αὐτὰ ἀφηνά τὴ Λουλοῦ γιά δεκαπέντε μόνον μέρες· κανένα περιθώριον· ἀπ' τίς πέντε Αὐγουστοῦ ὡς τίς δεκαεννέα· ἀνήμερα στίς εἴκοσι θὰ μὲ περίμενε νὰ φύγουμε γιά τὸ Λουτράκι· ἐξηγημένα πράγματα.

—Κι' ἂν δὲν βρῶ τὸν ἀνθρωπό μου;

—Μὴ σ..... καί τὸν βοῆς.

—Νὸ πάνε χαμένα τὰ ἔξοδα;

—Ἄς κανόνιζες τὴ δουλειά σου ἀπὸ πρὶν.

—Σὲ τέτοια ζητήματα δὲν χωροῦν συνεννοήσεις μ' ἐπιστολές. Πρέπει νὰ πετύχῃς τὴν εὐκαιρία δίχως νὰ σὲ πάρουν μυρουδιά.

—Δὲν ξέρω.... δὲν μὲ νοιάζει.

Ἄξιαγάπητος τύραννος.

Ὁ συμβολαιογράφος ἦταν ὅπως τὸν εἶχα φανταστῇ. Ἕνας ἀγαθὸς τύπος στὰ ἐξηγταπέντε, παχύς, ὅλο κινήσεις, ἀνέκδοτα καί χωρατά.

—Μὰ μπράβο, μπράβο, μπράβο... Συνδέομαι πολὺ μὲ τὸν Τ. (τὸν φίλο μου). Ἦταν ἀνθυπολοχαγὸς στὸν λόχον μου τὸ δώδεκα. Χτυπήθηκε στὸ Κιλκίς... Παρ' ὀλίγον νὰ χάσῃ τὸ δεξί του, ζωγράφος ἀνθρώπος!... Εἶστε γιὸς τοῦ Χ; Γνώρισα τὸν πατέρα σας. Naί, naί, τὸν θυμάμαι καλά: πέθανε πολὺ νέος...

Μοῦ λέει πὼς ὁ μακαρίτης ἦταν μυαλωμένος: ἀγόραζε ἕνα σωρὸ οἰκόπεδα γύρω στὴν Ὀμόνοια, στὴν λεωφόρον Κηφισιάς, χωράφια τότε. Γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ πούλησε τὰ κτήματά του στὴν Ἡλεία, μὰ δὲν βγῆκε γελασμένος. Ἄφησε μεγάλη περιουσία.

—Καὶ σεῖς τί κάνετε; Σπουδάσατε στὴν Εὐρώπη, βέβαια;

—Naί, ἔζησα πολλὰ χρόνια στὸ Παρίσι.

—Νομικός, δικηγόρος;

—Φυσικά... Μὰ δὲν ἔξασκῶ...

—Βέβαια... βέβαια... ὦραϊα, ὦραϊα... (χτυπάει τὰ δάχτυλά του στὸ γραφεῖο, συνοδεύει τὸν κρότον μὲ τὴ φωνή) τατατατά, τατατατά...

Ἐπειτα χάνεται σὲ μιὰ πολὺ μπερδεμένη ἱστορία.

Τὸν προσέχω στὴν ἀρχή. Πρόκειται γιά μιὰ κληρονομιά: τόσα στρέμματα γῆς, τόσα μετρητά. Ὀλοτέλα περίεργη ὑπόθεση. Μὰ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀκολουθήσῃς τὸ νῆμα τῆς καθὼς τυλίγεται γρήγορα - γρήγορα, γίνεται κουβάρι καί χάνεται, χάνεται ὁλοένα.

Ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρον φαίνεται ὁ κήπος. Πρὸς τὰ ἐδῶ εἶναι σκιερὸς, πρὸ πέρα λούζεται στὸν ἥλιο. Ἀπειρες, ἐξαίσιες τριανταφυλλίες. Διακρίνω μερικὰ φραγκολούλουδα. Ὁμορφα δέντρα μὲ ζωηρὸ — ἄσπρω πράσινο — φύλλωμα. Τὸ σπῖτι τοῦ συμβολαιογράφου εἶναι σωστὴ ἔπαυλη. Ἐδῶ στὸν κάτω ὄροφο βρίσκεται τὸ γραφεῖο τοῦ πάνω ἢ κατοικία. Περιβάλλον ἀρχοντικό...

Εξαόστηκα πολλὴν ὦρα. Κάποτε αὐτὸς σωπαίνει καί μὲ κυττάει κλίνοντας ἀπ' τὴ μιὰ πλευρὰ τὸ κεφάλι. Λέει βιαστικά:

—Λοιπόν, θὰ φάτε μαζί μας τὸ μεσημέρι.

—Σᾶς παρακαλῶ...

—Δὲν χωροῦν δικαιολογίες! Δὲν ἔχετε κανέναν ἐδῶ. Θὰ γνωρίσετε καί τὴν γυναῖκα μου. Θυμᾶται τὸν πατέρα σας. Naί, naί... Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό.

* *

Τὸν θυμότανε.

—Ἦταν δημοσιογράφος;

—Ὁχι. Ἐγραφε ὅμως πότε - πότε θεατρικὲς κριτικὲς.

—Μάλιστα, μάλιστα... Γιά τὴν Παρασκευοπούλου...

Δὲν συνεχίζει. Εἶναι σάν νάπε κάτι ποὺ δὲν ἔπρεπε ν' ἀκουστῇ ἀπ' τὰ τρία κορίτσια τῆς ποὺ παρακολουθοῦν τὴ συζήτηση. Ἀδύνατον νὰ συγκρατήσω ἀμέσως τὰ ὀνόματά τους. Ποιὰ εἶναι ἡ Θάλεια, ποιὰ ἡ Ἑλλη, ποιὰ ἡ Ἀνθή; Ἑλλη, νομίζω λένε τὴν μικρότερη. Μοιάζει πολὺ τοῦ πατέρα της. Μελαχροινὴ· μαῦρα μάτια περίεργα ποὺ μισοκλείνει συνοφρομένη τάχα. Φαίνεται πὼς δεσπόζει ἐδῶ μέσα. Ψηλὸ ἀνάστημα, ἀτίθασσα μαλλιά, ὕψος αὐστηρό, κάπως ἄγριο. Μιλάει περισσότερο ἀπ' τίς ἄλλες. Ἡ μεγαλύτερη μάλιστα, δὲν ἀνοίγει στόμα. Χαμογελάει ποῦ καί ποῦ δίχως αἰτία: ἀρκεῖ νὰ τὴν κυττάξῃς.

—Ἀξιοθαύμαστος ἀνθρώπος—λέει ὁ συμβολαιογράφος γιά τὸν πατέρα—πέρασαν τριάκοντα τόσα χρόνια ποὺ πέθανε.

—Σύχναζε στὸ Αἶξ...—προσθέτει ἡ κυρία. Ἐκεῖ τὸν γνώρισα. Εἴχαμε πάει οἰκογενειακῶς.

Ἡ μεγαλύτερη γελάει κάπως δυνατά. Ἡ μικρότερη σηκώνεται σάν νευριασμένη καί πλησιάζει στὸ παράθυρο.

Μὰ βέβαια... Στὸ Αἶξ... πήγαινε τότε τὸσος κόσμος...

Πὼς συμβαίνουν ὅμως μερικὰ πράγματα. Ποτὲ δὲ θὰ φανταζόμουν νὰ συναντήσω ἐδῶ, σὲ μιὰ ἀσήμαντὴ πόλιν, χωρὶς σχεδὸν χαμένο στὰ

βουνά, τέτοιες αναμνήσεις... Κι' έχει αρκετό ενδιαφέρον το πώς γνωρίστηκε στα νειάτα της ή καλή κυρία, μ' έναν αρχοντάνηρωπο, σέ ξένη λουτρόπολη... Πόσοι άσγαγε σέ λίγα χρόνια, θά θυμούνται έμένα; Πόσοι και πού ;...

Σάν περάσαμε απ' την τραπεζαρία στο σαλόνι, ή μεσαία κάθησε στο πιάνο. Παίζει πολύ μεροδεμένα, άσκήμα. Mendelssohn φυσικά. "Αν ήξερε κι' ή τρίτη νά βάζη τὰ δάχτυλα στα πληκτρα, θά μās ξάρνιαζε ασφαλώς με καμμιά ροῦμπα. Από την μεγαλύτερη δέν θά περίμενα παρὰ το Lago di Como ή την Serenata του Toselli.

—Η "Ελλη ζωγραφίζει—λέει ή μητέρα δείχνοντας στον τοίχο κάτω καθράκια με τοπεία. "Έχει ταλέντο.

Σηκώνουμαι με περιέργεια.

—Είναι θαυμάσια.

—Δέν είναι καθόλου θαυμάσια—φωνάζει απ' τη θέση της ή μικρή. Είναι κακοφτιαγμένα κι' έντελώς άτεχνα, έντελώς.

—Και 'κεινα άπέναντι—επιμένει ή μητέρα της.

—Ωραία, ωραία... Μόνη σας μάθατε;

—Έχουμε κι' εδώ ζωγράφους—άπαντάει ή "Ελλη κοκκινίζοντας. Είναι ο Ρ..., ένας νέος (αυτό το λέει τόσο χαμηλόφωνα πού άπορώ πώς άκουσα) πολύ γνωστός... Θα ξέρετε τ' όνομά του... Έχει εκθέσει και στην Αθήνα.

"Οχι, δέν άκουσα ποτέ τ' όνομά του.

—Βέβαια, ο Ρ... είναι πολύ γνωστός... Μπράβο! "Απ' το φυσικό; ("Ασκοπη ερώτηση. Οι ζωγραφίες δέν έχουν τίποτε απ' την γαλάζια διάφανη απλότητα του τόπου. Βαρεία γκριζα χρώματα. Ουρανοί μαῦροι. Δέντρα άπίθανα, σάν κυπαρίσσια. Μιά ατμόσφαιρα κακή, πνιγερή).

—"Οχι, αντίγραφα.

—Πολύ πετυχημένα.

Νοιώθω πώς θυμώνει. Δέν επιμένω περισσότερο. "Αλλωστε έρχεται κι' ή σειρά για τις φιλοφρονήσεις στην άλλη πού κατασκοτώθηκε ή καυμένη στο πιάνο.

—Έχετε μεγάλη κλίση...

Κι' ή μεγαλύτερη, αλήθεια, τί είδους ταλέντο νάχη;

* *

Σέ λίγες μέρες έμαθα κι' αυτό. Οι σχέσεις μου με τον συμβολαιογράφο γίνανε στο μεταξύ φιλικώτατες: ενδιαφερόταν μάλιστα και για την υπόθεσή μου. Δέν τουπα βέβαια πώς ήρθα αποκλειστικά μ' αυτό τον σκοπό. Βοήθα κάποια άλλη δικαιολογία: την συγγραφή τάχα ενός βιβλίου, πού με άπασχολούσε μήνες. "Οχι νομικό... όχι: ένα βιβλίο έτσι... "Επρεπε να δώ από κοντά τον τόπο... Πώς μουρθε αυτή ή ιδέα!...

Λοιπόν ή μεγαλύτερη λέγεται "Ανθή.

"Ενα βράδυ βρεθήκαμε οικογενειακώς στον κήπο με τὰ τριαντάφυλλα. "Εγώ κι' αυτή κάπως άπόμερα. Λέγαμε σωρό άσήμαντες κουβέντες. Κάποια στιγμή όμως—δίχως αϊτία—με ρωτάει:

—Γράφετε;

—Πώς είπατε;... Ναί... "Οχι σπουδαία πράγματα.

—Φιλολογία;

—(Δέν ξέρω αλήθεια τί γράφω) Ναί... —Με βοηθάει:

—Δημοσιεύετε με ψευδώνυμο, ίσως;

—Φυσικά, με ψευδώνυμο.

—Παρακολουθώ την λογοτεχνία μας. Μās έρχεται τακτικά ή «Νέα Έστία». Γνωρίζω το περιοδικό.

—Μήπως γράφετε και σεις;

Διαμαρτύρεται ζωηρά.

—"Οχι... όχι...

Είναι τόσο σκοτεινά εδώ πού καθήσαμε, στην άκρη ενός ξύλινου μπάγκου, κάτω από δυο δέντρα. "Αλλά τὰ μάτια της γυαλίζουνε τούτη τη στιγμή, έχουν μιαν έκφραση αλλοιώτικη. Πώς την έκουβε ως τώρα; Οι άλλοι, ο συμβολαιογράφος, ή γυναίκα του κι' ή Θάλεια δέν άκουσαν τίποτε απ' όσα είπαμε. Λέπει ή "Ελλη. Τριγυρίζει μόνη της στην άλλη πλευρά του σπιτιού.

"Ωστε ή "Ανθή άσχολεϊται με την ποίηση. Θα φτιάχνη και τραγούδια.. "Επειτα από λίγο, ανήσυχη, σάν νάθελε να τὰ πη όλα τώρα, μ' αυτήν την ανέλπιστη ευκαιρία πού της δόθηκε να γνωρίση έναν άνθρωπο, έναν αληθινό άνθρωπο των γραμμάτων.

—Γνωρίσατε τον Καρυωτάκη;—ρωτάει.

(Ποιός είναι τούτος πάλι;)

—Βέβαια τον γνωρίζω... "Ολοι τον γνωρίζουνε.

—"Οταν σκοτώθηκε...—σωπαίνει.

Περίεργη, φανταστική κοπέλλα! Τί κόσμους άπίθανους κλείνει μέσα της... Πώς βλέπει τὰ πράγματα και τὰ πρόσωπα πού βρίσκονται σιμά της. Ποιός ξέρει τί μαγικές διακοσμήσεις μάζεψε στο νοῦ για να δώση σ' όλα γύρω, μιὰ ξεχωριστή δικιά της όμορφιά. Θέλω δέν θέλω γίνουμαι κι' εγώ ποιητής κοντά της. Ναί, γι' αυτήν πλέκω στίχους, τους πιο εξαίσιους και γλυκείς στίχους. Μου λείπουνε μονάχα οι λέξεις, οι άφθαρτες κι' υπέροχες εκείνες λέξεις πού βρίσκονται σ' ωρισμένες μόνον στιγμές. Συνεχίζω.

—Γνωρίσα και πολλούς άλλους στο Παρίσι. (Προσπαθώ να θυμηθώ ονόματα).

"Εκεί λογής άνθρωποι είναι ποιητές, καλλιτέχνες, ζωγράφοι. Έρχονται από κάθε γωνιά της γης. Ποιός λίγο ποιός πολύ, αλλόκοτοι, με παράξενες περιβολές, μάτια πού κυττάνε δίχως να βλέπουν εκκεντρικοί κυνηγοί της δόξας.

—Στην Αθήνα θά τους ξέρετε όλους.

—"Ω! Στην Αθήνα;... —"Εξαφνα βρίσκω τις λέξεις. Είναι ένας χείμαρρος με χρυσά νερά όπου πέσανε φούχτες-φούχτες τ' άστέρια κι' άστράφταν σάν διαμάντια. Πώς αλλάζει κανείς με το περιβάλλον. Αισθάνομαι τὰ βουνά στο βάθος: βουνά παντού. "Ολα μεταμορφώνονται στην ήσυχη Αδγουνσιάτικη τούτη βραδειά. Πώς δέν το 'νοιωσες "Ανθή; "Εγώ είμαι ο ήρωας της φαντασίας σου... Φαίνεται πώς ξεχάστηκα μιλώντας. Δέν πρό-

σεξα πότε ήρθε και κάθησε ή "Ελλη κοντά στην αδελφή της.

—Τί χαριτωμένα πού τὰ λέτε—διακόπτει κάποια στιγμή.

—Μπά; "Εσεῖς εἴστε;

—"Εγώ—ἀπαντάει γελώντας· ἔπειτα φωνάζει—"Ελα, Θάλεια, ἔλα λοιπόν! "Εχει τόση κακία μέσα του, τοῦτο τὸ πλάσμα!

"Ομως δὲν θέλω νὰ τῆς περάσω. "Ενα κοπελοῦδι δεκαοχτὼ-εἴκοσι χρονῶ, μιὰ μικρὴ φαντασμένη, ὅλη ἀφθάδεια καὶ τόλμη...Εἶναι πολὺ εὐκολο νὰ τὴν πειράζω... "Εξαιρετικὰ εὐκολο.

"Αλλάζω κουβέντα.

—Δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη τὸν ζωγράφο σας... τὸν... Πῶς τὸν εἶπατε;

—Τόν... Μὰ εἶναι τόσο γνωστός, δά!

—Ξέχασα τ' ὄνομά του. Νομίζω ἐν τούτοις πῶς τὸν συνάντησα κάποτε στὸ ἀτελιὲ τοῦ Τ. (τοῦ φίλου πού μοῦ ἔδωκε τὸ συστατικὸ γράμμα).

—Δάθος. Μοῦπε πῶς δὲν σὰς γνωρίζει καθόλου.

—"Ισως. "Αλλωστε πρώτη φορὰ ἐρχομαι ἐδῶ.

—Καὶ στὴν "Αθήνα ζοῦνε μυριάδες ἀνθρώποι... (ἔπειτα, σὰν διόρθωση) ποιὸς νὰ πρωτοπροσέξῃ ἕνα ζωγράφο τῆς ἐπαρχίας.

—Δὲν λέγω... "Εχτὸς ἀπ' αὐτό, ὅταν οἱ καλλιτέχνες ἐπιβληθοῦν, γίνονται "Αθηναῖοι.

—"Ο Ρ...

—Μπράβο. "Ετσι τὸν λένε. "Ο Ρ... κάνει ἐξαίρεση.

Θυμώνει. Σηκώνεται καὶ φεύγει πάλι πρὸς τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ κήπου. Τὴν πλησιάζω ἐκεῖ πού στέκεται κοντὰ σ' ἕνα μικροσκοπικὸ συντριβάνι δίχως νερό.

—Γιατί μὰς ἀφήσατε;

—Πῶς, σὰς ἄφησα;

—Νά, θυμώσατε;

—Θύμωσα;

—Αὐτὸ ἀκριβῶς σὰς ρωτῶ.

—Μὰ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Γιατί σὰς ἤρθε αὐτὴ ἡ ἰδέα;!

"Α! Γιατί μοῦρθε ἡ ἰδέα! "Αλλὰ μικρὴ μου, πολὺ μικρὴ μου κοπέλλα, ἔχω ζήσει τόσα περισσότερα χρόνια ἀπὸ σένα—δώδεκα, δεκατέσσαρα—κι' ὄχι σ' ἕνα ἀσήμαντο χωριό, κι' ὄχι ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν κόσμον. Εἶμαι ἀνθρώπος πού καταστάλαξε τίς ἰδέες του, πού 'χει πάρει μιὰ ὀρισμένη θέση, μιὰ σκοπιὰ πολὺ ψηλά, πολὺ ψηλά γιὰ νὰ βλέπῃ τί πραγματικὰ γίνεται κάτω καὶ γύρω του... Σιγὰ-σιγὰ καταλαβαίνω πῶς αὐτὸ πού τὴν πειράζει σὲ μένα εἶναι πῶς ἐρχομαι ἀπ' τὴν πρωτεύουσα, πῶς εἶμαι κύριος τοῦ κόσμου, ἕνας ἀστὴρ, ἕνας μεγάλος ἀστὴρ πού σπαταλάει τὴ ζωὴ του σὲ γλέντια καὶ δὲν ἔχει κανένα σκοπὸ καμμιά ἰδεολογία.

—Καὶ ποιὸς εἶναι ὁ δικός σας σκοπός; ποιά ἡ ἰδεολογία;

Τάχει μ' ὅλους καὶ μ' ὅλα. "Η κοινωνία εἶναι σάπια, ψευτισμένη ἀπ' τὰ συμφέροντα τοῦ καθένα...

—Τί σὰς ἐνδιαφέρει; "Εσεῖς ξέρετε νὰ βρῖσκεται τὴν ὁμορφιά παντοῦ. Αὐτὴ 'ναι μιὰ κι' ἀποκλειστικὴ σ' ὅλες τίς κοινωνίες.

—"Οχι, δὲν εἶμαι καλλιτέχνης. Δὲν ἔχω κανένα ταλέντο. "Οτι εἶπατε

γιὰ τὰ κάδρα μου εἶναι κοινὲς κολακίες. "Οτι σὰς εἶπα γιὰ τὸν Ρ., ψέμμα. Εἶναι ἕνας γεροδάσκαλος στὸ γυμνάσιο. "Ενας ἀποτυχημένος δίχως καμμιά ἀξία πού σέρνεται δῶθε κεῖθε στὰ πλούσια σπίτια γιὰ νὰ πετύχῃ τίποτε παραδόσεις.

—Σὰς πιστεύω.

—Μὰ δὲ ζητῶ νὰ μὲ πιστέψετε. "Ισως νὰ λέω καὶ πάλι ψέμματα.

—"Οπωσδήποτε σὰς πιστεύω. Βλέπετε πῶς εἶμαι κυνικός;

—Κυνικός; δὲν ξέρω τὴν λέξη.

Δὲν τὴν ξέρει. "Αλλὰ εἶναι παράδοξο πῶς τόσα ἄλλα πράγματα ἀπήχησαν στὴ σκέψη της ἐδῶ 'πάνω.

—"Επαναστάτης;

Θαυμάσιος ρόλος κι' αὐτός. Καὶ στὸ βάθος ἔχει ἀπόλυτα δίκην...Λοιπὸν κι' ἐγὼ ἀσχολοῦμαι μὲ τέτοια ζητήματα· κι' ἐγὼ ὀνειρεύομαι ἀνατροπές, μιὰ καινούργια ζωὴ, ἀλλοιότιχη δικαιοσύνη. "Εναν κόσμον ἐλευθερωμένο ἀπ' τὰ φαρμακερὰ ἀπομεινάρια ἐνὸς ἀπίθανου πολιτισμοῦ, ἀπ' τὰ συντρίμια μιᾶς κατεστραμένης διανοητικότητας. Γίνομαι ἱππότης σιδηροστολισμένος, ἔτοιμος στὸ κονταροχτύπημα μὲ ὅλους τοὺς ἀνεμόμυλους τῆς μοχθηρίας, τοῦ ὑποκριτικοῦ ἐγωῦσμοῦ τῶν ἄλλων.

—Μὲ πιστεύετε;—ρωτάω.

—"Οχι, δὲν σὰς πιστεύω.

—Κι' ὅμως, θὰ μπορούσα νὰ σὰς δώσω τὰ πιὸ φοβερὰ πειστήρια. Νὰ σὰς φανερώσω τὸν ἀληθινὸ σκοπὸ πού μ' ἐκάλεσε ἐδῶ, στὴν περιφέρειά σας. Κλονίζεται.

—Εἴστε τόσο πλούσιος!...

—Καὶ σεῖς μήπως;

Γελάμε σὰν παιδιά. Τί περίεργη συζήτηση, τέτοιαν ὥρα, σ' ἕναν τόσο ὁμορφο κῆπο... Εἶναι ἀργά. "Ο πατέρας της ἔρχεται πρὸς τὰ ἐδῶ... "Αλήθεια, εἶναι πολὺ ἀργά...

Οἱ μέρες εἶχαν περάσει κι' ἐτοιμαζόμουν σὲ δυὸ τρεῖς νὰ γυρίσω στὴν "Αθήνα. "Απ' τὴ Λουλοῦ εἶχα λάβει ὡς τὴν πρῶτην ἀτέλειωτα γράμματα, σὲ χαρτὶ λιλὰ, χοντρό, φορολογημένα γιὰ λειψὸ γραμματόσημο. Τῆς ἀπαντοῦσα μὲ ἐκλεκτὰ δελτάρια—ἕνα κάθε μέρα—ἐξαντλώντας ἔτσι τὰ τοπεῖα καὶ τ' ἀξιοθέατα τοῦ τόπου. Δὲν ἔμειναν γιὰ νὰ συνεχίσω παρὰ λουλούδια κι' ἄλλες συνηθισμένες παραστάσεις.

Τὴν τελευταία Κυριακὴ τῆς παραμονῆς μου, ἤρθε πρῶτ' στὸ ξενοδοχεῖο ὁ φίλος συμβολαιογράφος γιὰ νὰ συναντήσουμε τέλος πάντων τὸν ἀνθρώπο πού μ' ἐνδιέφερε. Εἶχα ἀφήσει νὰ περάσῃ τόσος καιρὸς, ἀπὸ σκοποῦ. "Επρεπε νὰ γίνω γνωστός στὴν πόλιν. Χρειάζεται διπλωματία σ' αὐτὲς τίς ὑποθέσεις.

—Θὰ τὸν βροῦμε στὸ τάδε καφενεῖο—μοῦπε ὁ καλὸς φίλος.

—Σὰς βάζω σὲ κόπο.

—"Αστεῖα πράγματα. Θὰ κάνουμε ἕνα γύρο.

—Εἶμαι ἀδιάκριτος ὡς πού δὲν πέρνει.

—Μεγάλος λόγος! Μακάρι... μακάρι...

Τί 'θελε νά πῇ μ' αὐτὴ τὴ λέξη;

Στὸν δρόμο ποὺ πηγαίναμε δὲν ξέρω γιατί με ξάφνιασε ἡ ἐντύπωση πὼς ὁ γέρος σκεπτότανε τὴ Θάλαια. Εἶναι περίεργο πὼς φουντώνουν πό-τε-πότε ἐντελῶς ἀδικαιολόγητα κάτι τέτοιες τηλεπαθητικὲς διαισθήσεις. Τὴν σκέπτομαι κι' ἐγώ. Ἡ Θάλαια, εἶναι πραγματικὰ πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τίς ἄλλες. Ἕνας τύπος δίχως προσποίηση, ἐλαφρὰ μελαγχολικός. Τὸ πρόσωπό της δὲν ἔχει κρυφὲς ἀπρόοπτες ὀψεις. Θὰ μπορούσε νά ναι ἡ τέ-λεια ἔκφραση ἑνὸς ἰδανικοῦ, ἴσως καὶ δικοῦ μου. Φαντάζομαι μιὰ στιγμή νὰ βρισκώμεθα μονάχοι, ἡ Θάλαια κι' ἐγώ, πάνω στὰ βουνὰ τῆς Ἑλβετίας, στὶς μεγάλες λίμνες... Ἡ στὶς κοσμικὲς πόλεις τῆς δύσης. Μόνοι μας στὶς ταράτσες τῶν μεγάλων ξενοδοχείων. Νά ναι ἡ θάλασσα αἴφνης ἀπέραντη κάτω, ἀπέναντί μας. Νύχτα, νὰ μαντεύουμε τὰ πλοῖα ἀπ' τὰ φῶτα... Ἐ-πειτα στοὺς ἀτέλειωτους κατάλευκους δρόμους μ' αὐτοκίνητο, πάντοτε μό-νοι, νὰ γλιστροῦμε μ' ἐξωφρενικὴ ταχύτητα, σὰν γυρεύοντας νὰ φτάσουμε κάτι ποὺ αἰώνια θὰ φεύγῃ μπροστά μας. Ἡ πάλι σ' ἕνα χωριό, σ' ἕνα χαμένο χωριό, σχεδὸν ἀκατοίκητο, ὅπου θάμαστε ἀπίθανοι ξένοι, σὰν προί-κηπες μιᾶς παραμυθένιας χώρας... Σ' ἕνα χωριὸ μέσ' στὰ χιόνια, παγωμένο, ὅπου δὲν θ' ἀκούγεται κανένας ἀπόλυτα θόρυβος. Στὸ τζάκι μεγάλα ξύλα, τοποθετημένα με τάξη θὰ χάνονται στὴν ὁμορφὴ διακόσμηση τῆς φλόγας. Καὶ κοντὰ στὸ τζάκι, ἐμεῖς... σταματημένοι πᾶ. Μιὰ εἰκόνα ποὺ δὲν κου-ράζει κι' ἂν τὴν βλέπεις πάντοτε ἴδια. Ποιὸς ξέρει ἂν ὁ γεροδάσκαλος ζωγράφος θάταν ποτὲ σὲ θέση νὰ τὴν ἐμπνευστῇ. Εἶμαι βέβαιος πὼς ἡ Θάλαια θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου. Στιγμὲς-στιγμὲς ἔτυχε νὰ συναντηθοῦ-νε τὰ βλέμματά μας. Φαίνεται πὼς περιμένει κάτι. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ἔχει τίς ἴδιες τοῦτες σκέψεις μου...

Καὶ γιατί τάχα νὰ μὴν εἶμαι ὁ χρυσωμένος προίγκηπας ἐγώ, τῆς χώρας τοῦ ὄνειρου της; Ἀρκεῖ νὰ μιλήσουνε τὰ μάτια...

... Τὸ καφενεῖο ἔχει κάτι ἀστείους καθρέφτες με τεράστιες κορνίζες. Πρὸς τὸν τοῖχο εἶναι στενοὶ μακροὶ καναπέδες με βελούδο κόκκινο. Τὸ καλλίτερο κέντρο.

Ὁ ἄνθρωπός μου δειχνεῖται ἀμέσως συγκαταβατικός. Ἐφερα τὸ ζήτη-μα με τρόπο, τάχα στὴν τύχη.

—Ναί, ναί. Ἐχω κι' ἐγώ μερικὰ παλιά, σπάνια. Ἐγραψα μάλιστα πρὸ μηνὸς στὴν Ἀθήνα. Μοῦ πανε νὰ τὰ στείλω.

—Τὰ στείλατε;—ρωτᾷ με προσποιητὴ ἀδιαφορία.

—Ὁχι ἀκόμα.

—Εἶμαι περίεργος νὰ δῶ ἂν δὲ σὰς κάνει κόπο.

—Εὐχαρίστως. Γιατί ὄχι;

—Τὰ πουλάτε, βέβαια;

—Ἐ! ἀναλόγως.

Ἦξερε τὴν ἀξία τους. Ἡ δουλειὰ ἦταν δύσκολη.

—Εἴπατε πὼς εἶναι ὀχτὼ ἐνωμένα;

—Μάλιστα.

—Μονόλεπτα;

—Ναί, μονόλεπτα.

Θέλω νὰ κρύψω τὴν ἀνυπομονησία μου. Φίλε μου! Γι' αὐτὰ τὰ ὀχτὼ μονόλεπτα γραμματόσημα βρίσκομαι ἐδῶ. Διάβασα τὴν προσφορά σου. Ὁχτὼ μεγάλες κεφαλὲς τοῦ Ἑρμῆ: ἔκδοση Παρισίων 1861, ἡ πιὸ ἀπίθα-νη, ἡ πιὸ σπάνια περίπτωση.

Συμφωνοῦμε γιὰ τὴ νέα συνάντηση.

Τώρα καὶ τὰ κορίτσια μάθανε πὼς ἦρθα μόνο γι' αὐτὰ τὰ γραμμα-τόσημα. Βρίσκουν τὸ πρᾶγμα κωμικό.

Ἀλλὰ εἶναι τόσο νέα, τόσο νέα! Δὲν ἔχουν καμιὰ πεῖρα τῆς ζωῆς.

Πήγαυα τὸ τελευταῖο ἀπόγιομα ν' ἀποχαιρετήσω τὴν εὐγενικὰ οἰκο-γένεια. Κάποια μελαγχολία μᾶς συντροφεύει πάντα σὲ τέτοιες περιστάσεις. Βάδιζα σιγὰ στὸν κήπο, ὅταν ἄκουσα τὴν Ἑλλη νὰ φωνάζῃ, τάχα πὼς δὲν με εἶδε.

—Ὁ ἰδανικός μας τύπος!—καὶ σὰν ἡχὼ ἀπῆντησε τῶν ἄλλων δυὸ τὸ γέλιο.

Τί δὲν κρύβεται πίσω ἀπ' τὴ φαντασία!..

Ἐμεῖς ἔχουμε ζήση, ἔχουμε πῆ τὸ ποιῆρι ὡς τὸ βάθος, ὡς τὴν τε-λευταία σταγόνα καὶ κρατᾷμε τώρα στὸ χέρι τ' ὁμορφο κρύσταλλο γιὰ νὰ κλέβουμε μαρμαρυγὲς στὸν ἥλιο...

Χρειάζονται ὅλες οἱ μορφὲς τοῦ Πρωτέα γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ φαν-τασία τῶν ἄλλων. Αὐτοὶ βαδίζουνε με κλειστὰ μάτια ὡς ποὺ νὰ συναντή-σουν—σὰν σὲ καθρέφτη, τὸν ἴδιο ἑαυτό τους. Στὸ μεταξὺ συλλέγουν χρόνια γιὰ νάχουν κάποτε τὴν ἐντύπωση πὼς ἔζησαν...

Στὸ βάθος ἔχουν περισσότερη ἀξία τὰ ὀχτὼ τοῦτα γραμματόσημα ποὺ πέτυχα, ἀπ' ὅλα τὰ ὄνειρα τριῶν κοριτσιῶν μιᾶς μικρῆς πόλης. Ἀσχετο ἂν ὁ ὑποθετικὸς ἦρος τους, φεύγοντας κάποιο δειλινὸ με τὰ χρωματιστὰ χαρτάκια, ἔσερνε πίσω του δεμένες τρεῖς ἀστεῖες χίμαιρες, πιὸ ἀστεῖες κι' ἀπ' αὐτὴν ποὺ ὁ ἴδιος κυνηγᾷ.

ΛΑΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΓΩ ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

Ὁ,τι ἔχω στὴν καρδιά μου
τὸ ἀλημονῶ καὶ πάω,—
σμίγω με τὰ δέντρα τώρα
καὶ ξεχνῶ τὸν ἑαυτό μου.

Οἱ χειμῶνες με τίς μπόρες
δὲ με ρήμαξαν ἐμένα,—
ζῶ σὲ κάτι πιὸ μεγάλο
κι' ἀρμενίζω νὰ τὸ φτάσω.

Κάποια μέρα ἐγώ θὰ φτάσω
με τὸ πνεῦμα τὸ δικό μου—
Σμίγω με τὰ δέντρα τώρα
καὶ ξεχνῶ τὸν ἑαυτό μου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΔΡΙΒΑΣ

MICHÈLE DE NICOLA'Y

ΔΕΝ ΕΙΧΑ ΣΚΟΤΩΣΕΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Είναι πολὺς καιρὸς τώρα—ὁ χρόνος φαίνεται πάντα πολὺς σὲ μιὰ ζωὴ χωρὶς ἔρωτα—ποὺ ἔπαυα πιά νάμαι παιδί. Μὰ ἡ Ζοζέττα δὲν τὸ ἀντελήφθηκε ἀκόμα κι' ἐξακολουθεῖ νὰ μὲ μεταχειρίζεται σὰν νάμουν ἕνα μωρό. Δὲν ξέρει κὰν ἡ ἀγαπημένη γρηά, ἐκεῖνο ποὺ ἐγὼ ξέρω πολὺ καλά: ὅτι εἶμαι καμπούρα καὶ ὅτι τὸ μπράτσο ἐνὸς ἀνδρὸς δὲν θάβει ποτὲ ἀρκετὰ μακρὺ, ἀρκετὰ μεγάλο, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ μ' ἀγκαλιάσῃ.

Ὡ! ἂν ὁ ἔρωτας μποροῦσε νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ τὰ μάτια, τὰ μάγουλα, τὸ στόμα, τί ὁμορφη ἐρωμένη ποὺ θάμουν! Μὰ δὲν φθάνουν μονάχα αὐτὰ καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ τοῦ προσφέρω τίποτα περισσότερο. Ἔτσι, ζῶ ἀπὸ συνήθεια, χωρὶς κανέναν πόθο, ἴσως - ἴσως μάλιστα μόνο γιὰ ν' ἀνταμείψω τὴν ἀφοσίωση τῆς Ζοζέττας.

* *

Σήμερα ξύπνησα ἀργά. Κοντεύουν οἱ ἔνδεκα. Ἔχω ἕνα ἀόριστο προαῖσθημα ὅτι κάτι τὸ ἐξαιρετικὸ θὰ συμβῇ. Τί ἄρα γε;

Δίπλα μου βρίσκεται τὸ πρωῒνὸ ταχυδρομεῖο... Ἡ τελευταία ἐπιστολὴ ποὺ ἀνοίγω εἶναι ἕνα ἀγγελτήριο. Ἕνας γάμος. Ποιὰ ἀπ' τὶς ἐξαδέλφες μου; Ποιὰ ἀπ' τὶς φίλες μου;

...Διαβάζω. Κι' ὁλομόναχον σ' αὐτὸ τὸ πρωῒνὸ, ὅμοιο μὲ ὅλα τὰ ἄλλα πρωῒνά, οὐρλιάζω ἀπὸ χαρὰ:

—Ἡ Ἐδὶθ παντρεύεται...

Ἡ Ζοζέττα, ποὺ μπαίνει αὐτὴ τὴν ὥρα, παίρνει γοιτιάζοντας τὸ ἀγγελτήριο καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ συλλαβίσῃ.

Κι' ἐγὼ ἀναλογίζομαι τὰ μακρινὰ ἐκεῖνα χρόνια μας, τὰ παιδιαστικά, ὅταν ἡ Ἐδὶθ ἦταν ὅπως καὶ γὼ ἕνα μικρὸ κοριτσάκι, τόσο φρόνιμο. Καὶ ζούσαμε τὴν ζωὴ ποὺ ἐρχόταν σὲ μᾶς χαϊδεύοντας τὰ πρόσωπά μας σὰ μπάτης, καὶ τῆς εἶχαμε τόσην ἐμπιστοσύνη σ' αὐτὴν τὴν ἄγνωστη, ποὺ ὕφαινε ὁλοένα τὶς μέρες μας.

Καὶ ὅταν κατάλαβα ὅτι ἐγὼ ἔπρεπε νὰ παραιτηθῶ, ν' ἀποσυρθῶ καὶ νὰ κυττάζω μονάχα τοὺς ἄλλους νὰ ζοῦνε, ὅταν κατάλαβα ὅτι ὁ ἔρωτας γιὰ μένα ἦταν ἕνα φάντασμα, ἀγάπησα ἀκόμα περισσότερο τὴν Ἐδὶθ, σὰ νὰ εἶχα ἐμπιστευθῇ σ' αὐτήν—ποὺ ἦταν τόσο γερὴ, τόσο ὁμορφη—γιὰ νὰ τὸ ὑπερασπίσῃ, τὸ μερίδιό τῆς εὐτυχίας μου.

Γιατί, πρέπει βέβαια νὰ ζῇ κανεὶς—δὲν εἶναι ἔτσι;—κι' αὐτὸ εἶναι δυνατὸ μονάχα ὅταν σκοτώσῃ τὰ φαντάσματα.

Ἡ Ζοζέττα διακόπτει τὶς ὀνειροπολήσεις μου.

—Ἦρθε καὶ μιὰ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴν Κυρία, λέει σοβαρά, σὰν ν' ἀπαγγέλλῃ μιὰ καταδίκη.

Ἡ μαμὰ ἔγραψε. Στὴν Ζοζέττα ὅπως συνήθως. Γιατὶ ἐμένα μὲ φοβᾶται λίγο. Ἡ μαμὰ εἶναι 35 χρονῶν μονάχα, εἶναι μικροκαμωμένη, ὁμορφη, γελαστή, χαριτωμένη. Δὲν παραδέχεται καμμιάν ἀντίρρηση. Κι'

ἀσφαλῶς ἡ μοῖρα θάταν ἀφηρημένη τὴν στιγμὴ ποὺ τῆς ἔστειλε ἕνα κορίτσι ἀνάπηρο.

Ἡ μαμὰ τὰ ἔχει κανονίσει ὅλα ζώντας μακριὰ ἀπὸ μένα, στὸ Παρίσι. Ἔτσι κατορθώσαμε νὰ μείνωμε ξένες ἢ μιὰ γιὰ τὴν ἄλλη χωρὶς νὰ ὑποφέρωμε καθόλου γι' αὐτό.

Ξέρω ἀπὸ πρὶν τὶς ἐπιστολὲς ποὺ στέλνει. Γι' αὐτὸ ἀπωθῶ τὸ γράμμα ποὺ μοῦ δίνει ἡ Ζοζέττα.

—Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Εἶμαι βέβαιη ὅτι σὲ παρακαλεῖ νὰ φροντίζῃς τὸ «φτωχὸ μας παιδί».

—Ἀκριβῶς. Κι' ὅστερα γράφει ὅτι ἔχει ἀνάγκη ν' ἀναπαυθῇ κι' ἐρχεται σήμερα μὲ δυὸ καλεσμένους.

Ἀφήνω ἕνα στεναγμό. Ἦμουν τόσο ἥσυχη. Εἶχα μπροστά μου δλόκληρο τὸν Μάρτη. Θὰ μποροῦσα νὰ κάθωμαι κάτω ἀπ' τὴ μηλιὰ ποὺ θ' ἀνθίσει, νὰ κλείνω τὰ μάτια καὶ νὰ φαντάζωμαι τόσα ὠραῖα πράγματα... Στέλνω στὸ διάβολο τοὺς καλεσμένους καὶ τρέχω νὰ πάρω τὸ μπάνιο μου.

* *

Μόλις προφθάνω νὰ κατεβῶ γιὰ νὰ δεχτῶ τὰ φιλιὰ τῆς μαμᾶς διακοπόμενα ἀπὸ ἐπιφωνήματα:

—Τί καλά ποὺ φαίνεσαι! Δὲν πιστεύω νὰ σὲ κουράσωμε, αἱ;

Ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο βγαίνει ἕνας νέος, ψηλὸς καὶ ξανθὸς ποὺ μοῦ σφίγγει τὸ χέρι χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι μὲ βλέπει, ψιθυρίζει μερικὲς λέξεις καὶ τρέχει πίσω ἀπὸ τὴ μαμὰ, στὸ σπίτι.

«Καλὴ ἀρχή! σκέπτομαι. Ὁ ἄλλος τώρα!»

Ἀπέναντί μου, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσω νάρχεται, στέκεται ἕνας ἄντρας. Δὲν βλέπω στὴν ἀρχὴ παρὰ τὰ μάτια του μονάχα. Καὶ στέκομαι ξαλισμένη, κατὰπληκτη, χωρὶς λέξη, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό.

Ὁ ἄγνωστος μὲ κυττάζει μ' ἕνα χαμόγελο. Ἕνα χαμόγελο οὔτε κακὸ οὔτε εἰρωνικὸ, ἀλλὰ γεμᾶτο καλωσύνη. Μολαταῦτα φαίνεται ὅτι μόλις συγκρατεῖ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γελάσῃ.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ γεννήθηκα δὲν συνήντησα παρὰ βλέμματα οἰκτου ἢ στενοχώριας. Τί συμβαίνει λοιπόν; Τὰ μάτια μου γεμίζουν δάκρυα καὶ τοῦ φωνάζω:

—Γιατί γελάτε, πέστε, γιατί;

—Εἶστε τόσο ἀστείλα ντυμένη, δεσποινὶς Φρανσουάζ!

—Εγώ;

Φορῶ συνηθισμένα παπούτσια, μιὰ ρόμπα ἀπὸ σερὸ μπλε καμωμένη ἀπὸ τὴ Ζοζέττα, καὶ μιὰ ἐσάρπα μάλ्लινη μὲ τὴν ὁποία τυλίγομαι.

—Καὶ πῶς θέλετε νὰ ντύνομαι, κύριε; Εἶμαι καμπούρα!

Φώναξα τὶς τελευταῖες λέξεις. Ἐκεῖνος γελά.

—Τὸ βλέπω. Κι' ἔπειτα;

—Κι' ἔπειτα;... Ὡ!...

Καί, περίεργη μολαταῦτα, ρωτῶ:

—Μὰ πῶς θέλετε νὰ ντύνομαι;

—Εγὼ ἂν ἦμουν ἕνα κορίτσι ψηλὸ καὶ ὁμορφο σὰν καὶ σᾶς, κι' εἶχα

αὐτὰ τὰ θαυμάσια σγουρά μαλλιά καὶ τὸ ἐξαίσιον χροῶμα σας, θὰ φοροῦσα κατὰλευκα φορέματα ἀπὸ ὀργαντίνα, θαλασσιᾶς μεταξωτὲς τουαλέττες καὶ μὴ πελώρια καπελίν. Θὰ φοροῦσα ὀλομέταξες κάλτσες καὶ τὰ ἀκριβώτερα παπούτσια.

—Καὶ ἡ καμπούρα μου;

—Δὲν μοῦ λέτε, δὲν σᾶς εἶναι ἀρκετὸ νὰ τὴν ἔχετε στὴ ράχη αὐτὴ τὴν καμπούρα; Βγάλτε τὴν, ἐπὶ τέλους, ἀπ' τὸ μυαλό σας. Ἄν σᾶς στενοχωρῇ πολὺ αὐτοκτονήστε, ἀλλοιῶς πάρτε το εὐθύμια τὸ πρᾶγμα.

Δὲν ξέρω τί νὰ πῶ. Κυττάζω τὸν καλεσμένο τῆς μαμᾶς. Δὲν εἶναι πολὺ ψηλός, μὰ ἔχει ἀρμονικώτατο παρὰστημα. Θάναί ὥς σαράντα χρόνων. Τὰ μαλλιά του ἀρχίζουν ν' ἀσπρίζουν στοὺς κροτάφους κι' ἔχει ἓνα μουστάκι σὰν ἀμερικανὸς πρωταγωνιστὴς τοῦ κινηματογράφου.

Μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μὲ τραβᾷ στὸ σπίτι, ὅπου ἡ μαμὰ γυρεύει σὰν τρελλὴ ἓνα ἀπὸ τὰ σκυλλάκια τῆς; καὶ δὲν εἶμαι σὲ θέση ν' ἀρθρώσω λέξη.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ὁ Ζὰν Κλώντ Σωρὲ—ξέρω τὸνομά του τώρα καὶ φαίνεται πὺς ὅλες οἱ γυναῖκες τὸ ξέρουν, γιατί εἶναι ὁ μεγαλύτερος ὁφτης τοῦ Παρισιῦ—μὲ συνοδεύει στὸν κήπο. Καθόμαστε ἀκριβῶς κάτω ἀπ' τὴ μεγάλη μηλιά. Μιλοῦμε γιὰ διάφορα πράγματα.

Ἐξαφνα μὲ κυττάζει στὰ μάτια.

—Ἐχετε ἐμπιστοσύνη σὲ μένα Φρανσουᾶ; Ἀφήστε με νὰ κάνω ὅ,τι θέλω. Θὰ σᾶς ἀλλάξω ὁλοσδιόλου.

Πραγματικά, τὰ ἄλλαξε ὅλα...

Εἶναι ἀρκετὰ λοιπὸν μερικὰ κουρέλια γιὰ ν' ἀλλάξουν τὴ ζωὴ! Πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα ἀκόμα, ἤμουν μὴ ὀλιβερὴ καμπούρα πού οἰκονομοῦσε τὴν πικρία τῆς ὑπάρξεώς της κοντὰ σὲ μὴ γκουβερνάντα γοιτιάρα. Μὰ πόσο λάμπει ὁ ἥλιος, τώρα, καὶ πόσο χαρούμενα εἶν' ὅλα στὸν κήπο!

Ἐχω φορέματα, ἐπανωφόρια, ταγιέρ, γοῦνες, παπούτσια λεπτότερα ἀπὸ γάντια καὶ κάλτσες ὀλομέταξες. Οἱ ὅμοι μου κρύβονται σχεδὸν ἐντελῶς ἀπὸ κάτι χαριτωμένες ἐσάρπες. Μὰ ἐκεῖνο πού ἄλλαξε πραγματικά εἶναι ὁ ἐαυτός μου.

Θέλω νὰ τρέξω, νὰ χορέψω. Καὶ γιατί νὰ μὴ χορέψω;

Κι' οἱ ἄνθρωποι ἀποροῦν, ἀγανακτοῦν σχεδόν, πού ἐνῶ εἶμαι καμπούρα, μπορῶ νὰ γελῶ, νὰ χαμογελῶ, νὰ δέχομαι, νὰ βγαίνω ἔξω, νὰ παίζω τένις κι' ὅταν βρέχη νὰ μπαίνω στ' αὐτοκίνητό μου καὶ νὰ φεύγω, νὰ φεύγω, οὐρλιάζοντας ἓνα τραγοῦδι γεμάτο εὐτυχία.

Τί θαυμάσια πού εἶναι ἡ ζωὴ!

Ἡ μαμὰ θὰ μὲ πάρη μαζί της στὸ Παρίσι. Δὲ φοβοῦμαι τώρα πιά τὸν κόσμον. Ἀπέκτησα μεγάλη ἄνεση ζώντας μὲ τὸν Ζὰν-Κλώντ καὶ χαίρομαι ἀπὸ πρὶν ὅταν σκέπτομαι τὰ θέατρα πού δὲν εἶδα ποτέ, τὰ ντιάν-σινγκ τὰ γεμάτα κόσμον καὶ τὶς θαυμάσιες γιορτὲς τοῦ Παρισιῦ.

Φαντάζομαι ὅτι θὰ μὲ βροῦν ὁμορφὴ γιατί εἶμαι ὁμορφὴ. Ὅσον ἀ-

φορᾷ τὸ σῶμα μου, Θεέ μου! θὰ ποῦν ἴσως:

—Ἡ Φρανσουᾶ Ραμπώ, εἶναι καμπούρα; Ἀλήθεια, δὲν τὸ εἶχα παρατηρήσει.

Ἡ μέρα τῆς ἀναχώρησής μας ἔφθασε. Πρὸτοῦ ἐτοιμάσω τὶς βαλίτσες μου πηγαίνω ν' ἀποχαιρετήσω ὅλα ἐκεῖνα πού ὑπῆρξαν τὸ μονοδικὸ κάδρο τῆς ζωῆς μου. Μὰ πρὸ πάντων τὴν μεγάλη μηλιά θέλω νὰ ξαναδῶ, γιατί μοῦ φαίνεται ὅτι γεννήθηκα ἐκεῖ, τὴν ἡμέρα ἐκείνη πού—δύο μῆνες μόλις πέρασαν—ὁ Ζὰν-Κλώντ μοῦ προανήγγειλλε ὅτι θὰ γίνω ὁμορφὴ. Τὸ γέριχο δέντρο εἶναι ἀνθισμένο. Πλησιάζω. Ἡ μαμὰ καὶ ὁ Ζὰν-Κλώντ εἶναι ἐκεῖ. Ἐκεῖνος στηρίζεται στὸν κορμὸ τοῦ δέντρου καὶ κρατεῖ τὴν μαμὰ σφιγμένη στὴν ἀγκαλιά του. Τὰ χεῖλη τους ἐνώνονται. Δὲν μ' ἀκοῦν πού πλησιάζω. Ἀφήνω μὴ πονεμένη κραυγή...

—Ἄκου Φρανσουᾶ, μοῦ λέγει ἡ μαμὰ ἀπότομα, δὲν εἶσαι πιά παιδί, ὁ Κλώντ κι' ἐγὼ ἀγαπιόμαστε καὶ θὰ παντρευτοῦμε.

—Εἶναι ἀλήθεια;

Ὁ Ζὰν-Κλώντ προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσει:

—Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ γίνω ἓνας πολὺ καλὸς πατέρα γιὰ σένα, Φρανσουᾶ. Φοβοῦμαι μάλιστα πὺς θὰ σὲ παραχαϊδεύω.

Αὐτὸ ἦταν ὅλο. Γίνομαι κάτωχορη, ἐλαφρὸν καὶ ἀπαλὰ-ἀπαλὰ γλυστρῶ καὶ σωριάζομαι λιπόθυμὴ ἐπάνω στὴν πρασινάδα...

Τελείωσε. Ὅλα τελείωσαν. Βρίσκομαι στὸ κορβίτι μου. Ὅλα μοῦ φαίνονται μακρινά. Ἡ καρδιά, εἶναι σὰν μὴ πληγὴ: πρέπει νὰ τὴν προστατεύη κανεὶς, νὰ τὴν περιποιῆται, νὰ τὴν κούβη, κι' ἐγὼ, ἡ ἀπερίσκεπτη, τὴν ἄφησα γυμνή, χωρὶς νὰ φοβηθῶ τίποτα.

Ὁνειρεύομαι πὺς εἶμαι ἐγὼ, ἡ Φρανσουᾶ, πού βρίσκονται στὴν ἀγκαλιά του, γέροντας κάτω ἀπ' τὸ φιλί του.

Μὰ πόσο θάμουν γελοία μὲ τὴν καμπούρα μου!

—Ζοζέττα, καλὴ μου Ζοζέττα, σοῦ χαρίζω ὅλες μου τὶς τουαλέττες. Εἶναι κρῖμα πού εἶσαι τόσο παχειά, ἔ, τί λές; Πές τους νὰ φύγουν καὶ οἱ δύο, γρήγορα: νὰ μὴν ἀνησυχίσουν γιὰ μένα... Εἶμαι λίγο ἀρρωστη μὰ θὰ μοῦ περάσῃ. Ἐρεῖς δὲν πεθαίνει κανεὶς ἀπὸ λύπη... Πρέπει κανεὶς ν' ἀναμασσᾷ τὴν λύπη του ἀρκετὰ ὥσπου νὰ παύσῃ πιά νὰ χαιμιά γεύσῃ. Κι' ὕστερα, ὕστερα, νοσταλγεῖ τὴ γεύση πού εἶχε ἡ λύπη του. Δὲν πεθαίνει κανεὶς ἀπὸ ἔρωτα, γιατί τὸν ἔρωτα πραγματικά συνάντησα... Τὸν ἔρωτα; Τὸν εἶχα μολαταῦτα σκοτώσει... Ζοζέττα, δὲν τὸν εἶχα σκοτώσει ἐντελῶς. Δὲν σκοτώνει κανεὶς τὰ φαντάσματα.

Μετάφραση: ΗΛΕΚΤΡΑΣ ΓΕΡΑΡΔΟΥ

ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΒΡΑΔΑ...

Είναι απόβραδα ποῦχουν καὶ τ'άνθια ψυχοῦλα
 Ποῦ τὸν λαῦρον ἀγέρα γεμίζει ὁ καῦμός
 Ποῦ στὰ χεῖλη ἀνεβαίνει βαρὺς στεναγμός
 Καὶ σὰν φλέβα φουσκώνει κι' ἀνάβει ὁ παλμός.
 Εἶναι ἀπόβραδα ποῦχουν καὶ τ'άνθια ψυχοῦλα
 Τέτοια σούρουπα λυώνει καὶ σβεῖ μιὰ πνοοῦλα.
 Εἶναι αὐγοῦλες ποῦ μοιάζουν σὰν ὠριες νυφοῦλες
 Ποῦ λιγώνει ἡ χαρὰ τὴν ψυχὴ μυστικά
 Χίλια σήμαντρα γύρω ἀντηχᾶνε γλυκὰ
 Κι' εἶναι ἀγνές οἱ καρδιές ὡς ἀν κρῖνα λευκὰ.
 Εἶναι αὐγοῦλες ποῦ μοιάζουν σὰν ὠριες νυφοῦλες
 Τέτοιες ὥρες παιδιοῦ νοιώθω ἐντός μου τρεμοῦλες.
 Εἶναι μέρες θλιβές ποῦ ἡ ψυχὴ κουρασμένη
 Ἀπὸ γνῶρα χιλιόχρονη πλήττει, ζητᾷ
 Κι' εἶναι τότες οἱ θύμησης ἄστρα σβυτᾷ
 Κι' ἡ ζωὴ θεατρῖνος ποῦ γελάει φριχτᾷ.
 Εἶναι μέρες θλιβές ποῦ ἡ ψυχὴ κουρασμένη
 Τοῦ χαμοῦ τῆς τὴν ὥρα γροικᾷ νὰ σημαίνει.
 Εἶναι νύχτες ποῦ βόσκει ἐντός μου ἡ ἀνία
 Ποῦ γυρνᾷ χλωμὴ μέσ' στὰ σκότῃ ἡ ψυχὴ
 Κι' ἀγροικᾷ στὰ χάη τοῦ νοῦ ν' ἀντηχῇ
 Τῶν ἀβύσων τὸ ἄσμα, τοῦ κόσμου ἡ ἀρχή.
 Εἶναι νύχτες ποῦ βόσκει ἐντός μου ἡ ἀνία,
 Ἄχ, ποῖα νύχτα θὰ σβύσῃ ἡ φριχτὴ μου ἀγωνία...

(τοῦ ALBERT SAMAIN)

Μετάφρ. ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΑΠΟΨΕ

Ἀπόψε, ποῦ σταμάτησεν ἡ σκέψη μου
 κι' εἶν' ἡ νυχτιὰ σὰν τᾶπειρο μεγάλη,
 ὦ, ἀπόψε λαχταρῶ ξανά τὰ χάδια σου
 τὰ χεῖλη, τὴν ἀβρὴ σου ἀγκάλῃ.
 Καὶ θᾶθελαι νάρχῶσουν, σὰν τὸν Ἄδωνι,
 μὲ τὸ κεφάλι σου ἀνθοστολισμένο,
 μὲ τὴν καρδιὰ πλημμυρισμένην ἔρωτα,
 καὶ τ' ὠριο σου κορμὶ ξανανιωμένο.
 Πρὶν ροδοφέξουνε, νάρχῶσουν τὰ χαράματα,
 πρὶν λυώσουν τὰ σκοτάδια, πρὶν ἀπλώσουν
 τῆς μέρας τάσημένα ἀντιφεγγίσματα,
 πρὶν ὅλα τὰ τριαντάφυλλα φουντώσουν.
 ὦ, ἀπόψε ποῦ σταμάτησεν ἡ σκέψη μου
 κι' εἶν' ἡ νυχτιὰ σὰν τᾶπειρο μεγάλη,
 ὦ, ἀπόψε πῶς λαχτάρησα τὰ χάδια σου,
 τὰ χεῖλη, τὴν ἀβρὴ σου ἀγκάλῃ.

ΜΑΡΙΚΑ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΝΕΟΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ ΛΥΤΡΩΜΟΥ Η ΦΡΙΚΗ

—Μὰ τεχνίτης εἶσαι σὺ ἔ; Τεχνίτης; Κύττα χάλια! Πάρτα νὰ μὴ στὰ χρωστάω.

Ἄπλωσε τὸ χέρι του μ' ἀνοιγμένα τὰ δάχτυλα κι' ἔβριξε κάποιον ποῦ δὲν ἔφταιγε... Δὲν μίλησα μὰ τὸ πρόσωπό μου εἶχε πάρει ἓνα κακομοιριασμένο καὶ βλακώδικο ὕφος.

—Καλὰ θὰ σὲ κανονίσω ἐγώ.

—Τί συμβαίνει καλέ; ρώτησε ἡ κόρη τῆς σπιτονοικοκυρᾶς ποῦ ξεπετάχτηκε ἀπὸ τὴν κουζίνα μόλις ἄκουσε τὶς φωνές.

Ὁ βοηθός μου γύρισε ἀνόρεχτα πρὸς τὸ μέρος τῆς καὶ γι' ἀπάντησιν ἔφερε τὸ χέρι στὸ στόμα του. Ξαναγύρισε καὶ ἄρχισε νὰ διπλώνῃ τὸ χαρτοφύλακα.

—Τὸ βράδυ νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸ μαγαζί.

—Καλημέρα σας, δεσποινίς, χαμογέλασε.

* *

—Ἄντε ρε Σταῦρο! Τί γίνηκες; Πάει δέκα ἡ ὥρα.

Ἀνέβηκε κουρασμένα τὶς σκάλες κι' ἀκούμπησε τὰ δέματα στὴ γωνιά. Τὸ σακκάκι του ἔσταζε καὶ ἡ τραγιάσκα του μουσκεμένη ἀπὸ τὴ βροχὴ τοῦ σκέπαζε τὸ πρόσωπο.

—Μὲ τὰ πόδια ἦρθες;

Κοῦνησε τὸ κεφάλι του καὶ κάθησε στὰ σκαλοπάτια.

Ἡ βροχὴ δυνάμωνε. Τὰ τζάμια τοῦ φεγγίτη δάκρυζαν καὶ τὸν οὐρανὸ τὰ σύννεφα πλήθαιναν.

Ἐνα δίφραγκο τοῦ ζήτησα καὶ δὲ μοῦδωσε.

Ἐβγαλε τὴν τραγιάσκα του, τὴ χτύπησε στὸ γόνατο καὶ συνέχισε.

—Ἐνα δίφραγκο! Ἡ φωνὴ του μαλάκωσε.

—Πέντε χιλιάδες τὸ μῆνα ἀκοῦς; Πέντε χιλιάδες ἔπαιρνα, ζοῦσα μὲ τὰ καλλίτερα ἰδανικά τοῦ κόσμου. Βρέθηκε καὶ μιὰ κοπελλίτσα. Ἐνα πλασματάκι σπουδαῖο, θὰ παντρευόμαστε. Ἀλλὰ νὰ ποῦ μὲ σταματήσανε. Ἀὖν τὴν πῆρα. Τὴν ἀγαποῦσα. Καταλαβαίνεις; Τὴν ἀγαποῦσα. Γιατί νὰ τὴν κάνω δυστυχισμένη, σκέφτηκα. Σταμάτησε.

Καὶ ἡ βροχὴ ξακολουθοῦσε ἀδιάφορη νὰ μουσκεύῃ τοὺς λασπωμένους δρόμους καὶ τὶς στέγες ποῦ γυάλιζαν.

* *

—Στάσου! Μὴν ξεγυμνῶσαι. Βιάζεσαι;

—Τί λόγος; Ἐδῶ δὲν ἦρθαμε γιὰ νὰ κερτᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο... Κι' ὅστερα ἂν κάνω γλήγορα μπορεῖ νὰ βρῶ καὶ κανέναν ἀκόμη.

Πέταξε τὸ καπέλο τῆς στὴ γωνιά κι' ἄρχισε νὰ ξεκουμπώνει τὴ φανελένια ζακέττα τῆς.

Πάνω στὸ ντιβάνι λίγα τσαλακωμένα μαξιλάκια γιομαῖτα πιτσιλιές καὶ δίπλα του ἓνα χαμηλὸ τραπεζάκι, φορτωμένο ἓνα τασάκι μὲ στάχτες κι'

ἀποτοίγα. Στὸν τοῖχο κατὰ μᾶκρος τοῦ ντιβανιοῦ, μὰ πάντα ποὺ μισό-
κρυβε τὸ διακόπτη τοῦ ἡλεκτρικοῦ.

—“Ἀντε λοιπόν. Πρωτάρης εἶσαι;

—“Ἄν δὲν εἶμαι πρωτάρης ἀσφαλῶς θὰ εἶμαι κανέναν παρ᾽ ἑξένου
πελάτης...

—Παρ᾽ ἑξένου πελάτης; Δηλαδή;

—Δηλαδή ξέρω πὼς πεινᾷς. Θὰ πᾶμε σὲ μιὰ ἐξοχὴ καὶ θὰ φᾶμε σὲ
κανένα ἀπόμερο μαγαζάκι. Ἐξω, κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα, ἓνα τραπεζάκι μὲ
λίγα καὶ καλὰ φαγιά. Λίγο κρασί καὶ μερικὸ φροῦτα. Μοναχοὶ θὰ χαιρό-
μαστε, τὴ φεγγαρίσια ὁμορφιὰ στὴ γαλήνη τῆς νύχτας. Καὶ σιγά-σιγά
θ' ἀνοίξουμε τὶς καρδιές μας... Θὰ ποῦμε τὰ μυστικά μας... Κι' ἓνα κλάμ-
μα ἐντὸς μας θ' ἀρχίσῃ γιὰ τὴ δικιά σου κατάντια καὶ τὴν ἀνυπόφορη
μοναξιά μου... Ἀργότερα ἴσως τὰ χεῖλιά μας σμίξουν καὶ τὰ κορμιά μας
κυλιστοῦν στὸ γρασίδι. Μὰ θὰ εἶναι πολὺ διαφορετικὸ κεῖνο τὸ ἀγκάλια-
σμα ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἀργότερα θὰ γευτοῦμε. Νοσταλγικὰ στὴ σκέψη θὰ χα-
ράζουμε τὴ στράτα μιᾶς ἀγάπης μας. Τῆς πρώτης.

—Τὴ στράτα τῆς ἀγάπης μας τῆς πρώτης; Ἀλήθεια, καλὰ λές.

Καὶ τὸ ξανᾶπε ἀργὰ λυπημένα.

Λίγες στιγμὲς ἡ σκέψη μας σὲ μακρινὸ ἓνα ὄραμα, δισταχτικὰ ὁδεύει.
Κι' ὕστερα. Ἐνὰς λυγμός, δυὸ δάκρυα, σκοτάδι...

* *

... Ἡ λάμπα χαμήλωσε καὶ ξανάγινε σιωπὴ. Τὰ βιβλία γύρω του μιὰ
γαλήνη τὰ βάραινε. Στὸ βάθος τῆς κυρίαρχης γωνίας ἄρχισε νὰ διακρίνῃ
τὶς σκοτεινὲς σιλουέττες τῶν ἀνθρώπων ποὺ τοῦ παρουσίασαν τὰ βιβλία.
Ἦταν ὠχροὶ καὶ καταλυπημένοι. «Μιὰ κόλαση, μονολογοῦνε, ἡ ζωὴ».

—Δὲν εἶναι ἀλήθεια, ψιθυρίζει.

—Δὲς τὰ κορμιά μας, πληγιασμένα, καὶ οἱ καρδιές μας νεκρές, παρα-
πονιόνται.

Ἀρχισε νὰ τοὺς λυπᾶται, ἀλλὰ δὲ μίλησε. Σὲ λίγο, οἱ ἀργὲς φωνές
τοὺς ὑψώθηκαν ἀνεπαίσθητα. (Εἴμαστε μεῖς οἱ νικημένοι στὴ μάχη τῆς
ζωῆς).

—Καὶ τώρα τί ξεφωνίζετε; Τοὺς διέκοψε.

—Ἐχουμε τὸ δικαίωμα κύριε... Ὅταν εἴμαστε νέοι κι' ἀντικρύζουμε
τὴ ζωὴ μᾶς μιλοῦσαν μοναχὰ γιὰ τὶς ὁμορφιές της. Τραβήξαμε καὶ δὲ
συναντήσαμε παρὰ συμφορές...

—Δὲν ἀγωνιστήκατε;

—Μὲ τί ὅπλα κύριε;

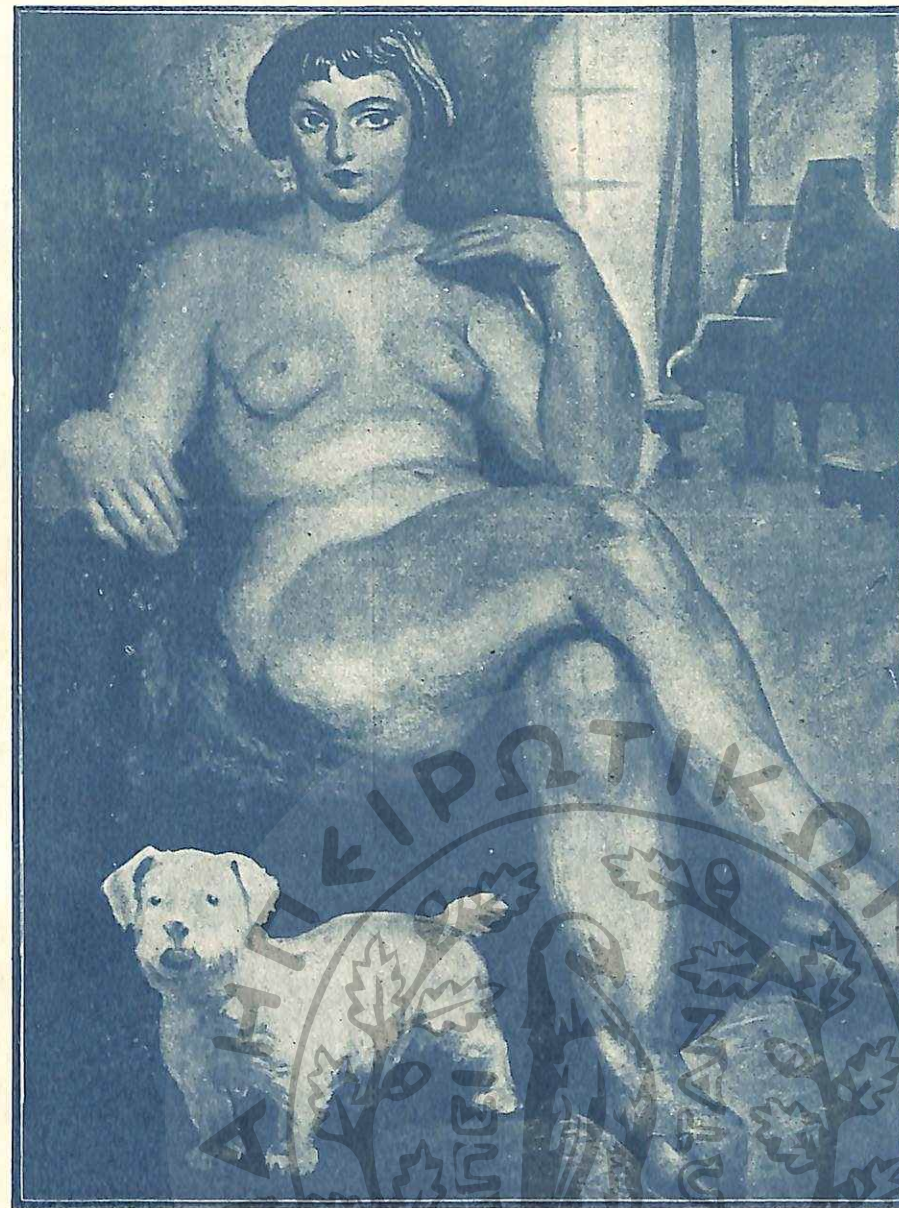
—Τὸ θάρρος, ἡ αὐτοπεποίθησις γιὰ τὴ Νίκη, ἡ πρωτοπόρα ὁρμὴ τῆς
δημιουργίας...

Δοκίμασαν νὰ γελάσουν. Ἐνα ἀσήμαντο καὶ ἐπιπόλαιο γέλιο. Ἴσως
γιὰ νὰ διασκεδάσουν τὰ ἴδια τοὺς λόγια.

—Τώρα;

—Πᾶει καιρὸς ποὺ γονατίσαμε...

Ἐσκυψαν πρὸς τὴ γῆ καὶ βηματίζαν σὰ φορτωμένοι τὸ βάρος μιᾶς ἀ-

ΓΥΜΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

(Πίναξ τοῦ ζωγράφου κ. Ἀλεξ. Κοντοπούλου).

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

πέραντης θλίψης πού έκρουβε με επιμέλεια τὸ σκοτάδι τῆς γωνιάς. Καὶ γύρω τους καταθλιπτικὸ καὶ φρικώδικο τὸ φᾶσμα μιᾶς ἀγωνίας θανάσιμης. Ὡστόσο, οἱ μορφές τους διατηροῦσαν ἀκόμα τὴν προσπάθεια τοῦ μάταιου σαρκασμοῦ.

Σὲ λίγο κάποιος συνέχισε.

— Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα κι' ὁ ἕνας ἀπὸ μᾶς ξακολουθοῦσε τὴν ἱστορία του.

Μᾶς ἔλεγε πὼς πρωτογνώρισε τὸν ἔρωτα μέσα στὸ βρώμικο δωμάτιο μιᾶς κοινῆς γυναίκας. Ἐνας ἄλλος γιὰ τὴ θέση καὶ τὶς χιλιάδες πού ἔχασε καὶ μαζί μ' αὐτὰ καὶ τὴ γυναῖκα πού θὰ παντρεύονταν. Ὁ μικρότερος τῆς συντροφιάς μᾶς βεβαίωσε πὼς ἄλλοτε θὰ ἦταν προσεκτικώτερος στὴ δουλειά του γιὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὴ γοῖνια τοῦ προϊσταμένου του, ὅταν ἔφτασε κι' ὁ γέρος με τὰ χόρτα του. Γύριζε στὶς ἐρημιές καὶ μάζευε βοτάνια.

— Ἐ μπάρμπα! Γιατί κουράζεσαι, γιατί;

— Ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.

— Τί εἶναι πάλι αὐτό;

— Ἐνα ἀπὸ τὰ ὅπλα τῆς ζωῆς γιὰ νὰ μᾶς κρατᾷ σκλάβους της...

Ὁ γέρος συνέχισε τὸ δρόμο του καὶ κάποιος ἀπὸ μᾶς φώναξε:

— ὦ! Νὰ μποροῦσα νὰ ἔσπαγα τὰ ὅπλα τῆς ζωῆς, νὰ φύγω, ἀπὸ τὴ σκλαβιά της!...

Ἀρχισε νὰ ξημερώνῃ κι' εἶδαμε γύρω μας σπασμένα τὰ ὅπλα τῆς ζωῆς... Κι' εἴμαστε τόσο κουρασμένοι...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ

Τὰ τσιγγάνικα μάτια σου, τὰ τσιγγάνικα μάτια,
ποιὸς Θεὸς σοῦ τὰ χάρισε—ποιὸς Θεὸς στᾶχει δώσει.
Τὰ τσιγγάνικα μάτια σου, τὰ τσιγγάνικα μάτια
ποὺ χουν δύναμη τόση.

Ποιὸ μαγνήτη σκεπάζουνε καὶ ποιά κρύβουνε φλόγα
κι' ὅταν φέγγουν καὶ χαίρονται, κι' ὅταν σκύπτουν καὶ
[κλαῖνε
ποιὸ μαγνήτη σκεπάζουνε καὶ ποιά κρύβουνε φλόγα
καὶ τραβοῦνε καὶ καῖνε.

Ἀχ! Ἀς ἦτανε νᾶμπαινα, μιὰν αὐγὴ—ἕνα βράδυ
στὰ πλατεῖα τὰ σκοτάδια τους πού τὴν κόλαση ἀνοίγουν,
Ἀχ! Ἀς ἦτανε νᾶμπαινα, μιὰν αὐγὴ—ἕνα βράδυ
γιὰ νὰ μάθω τί κρύβουν.

Τὰ τσιγγάνικα μάτια σου τὰ τσιγγάνικα μάτια
ποιὸς στὰ χάρισε Δαίμωνας—ποιὸς Θεὸς στᾶχει δώσει
τὰ τσιγγάνικα μάτια σου, τὰ τσιγγάνικα μάτια...
πού μοῦ πήραν τὴ γνώση!....

ΤΑΚΗΣ ΤΣΙΑΚΟΣ

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΣΕ ΠΡΟΣΜΕΝΑ

Σε πρόσμενα, τραγουδιστή ά-
[πόψε νά μοῦ ῥθης
στήν, κάμαρά μου τή θαμπή,
[σάν τὸ τρελλό τ' ἀηδόνι
ἀπόψε πού ἡ καρδιά μιλά σά
[Μοῖρα νά σταθῇς
κι' ἀγάλι νά νυχτώνη.

Κι' ἀπάνω μου ἐσὺ σκυφτός, σά
[Μοῦσα, νά ὀδηγῇς
πῶς τῆς ψυχῆς μου τίς φωνές
[τραγουδία νά σοῦ κάνω
τραγουδία ὁμορφα, γλυκά σάν
[τῇ δροσιάν αὐγῆς
καὶ σάν τὸ φῶς πού χάνω.

Δέν ἦρθες ὅμως. Κι' οἱ φωνές
[κι' οἱ χίλιοι δυὸ ρυθμοὶ
πού τραγουδοῦσαν μέσα μου,
[σάν τὸ μικρὸ τ' ἀηδόνι
βραχνές κραυγές ἐγίνανε καὶ
[θρήνοι καὶ λυγμοὶ
σάν τῇ φωνῇ τοῦ γκιώνη,
Ν. ΓΚΟΤΣΗΣ

ΔΟΣ ΜΟΥ ΝΑ ΠΙΩ

«Διψῶ! κέρνα χαρὰ μὲ τὸ χρυ-
[σὸ λαγίνι σου
τ' ὀλόδροσο πιτό νά δοκιμάσω,
Μὲ κούρασεν ὁ δρόμος τῆς ζωῆς,
[ἀπόστασα
δός μου χαρὰ νά πιῶ νά ξεδι-
[ψάσω».

Ἐγέλασε. «Θέλεις νά πιῇς! Μά
[νά γιὰ κοιτάξε
οὔτε σταλιά δέν μένει στὸ λα-
[γίνι.
Δίνω σέ λίγους, διαλεχτούς,
[νά δοκιμάσουνε
τᾶχα θαρρεῖς πῶς ὅποιος θέ-
[λει πίνει;
ΚΑΙΤΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Νᾶν' οἱ ψυχές μας ὅμοιες ἀ-
[δερφές
στὴ θλίψη πού αἰώνια τίς ἐνώ-
[νει
νᾶν' οἱ ψυχές μας ὅμοιες ἀ-
[δερφές
καὶ ἴδιοι νά τίς δέρνουν πάντα
[πόννοι.

Κι' οἱ πίκρες μέσ' στὰ στήθια
[τὰ βαρειά
σάν φεῖδια νά δαγκώνουν τὴν
[καρδιά μας
κι' οἱ πίκρες μέσ' στὰ στήθια
[τὰ βαρειά
νά πνίγουνε τὴν ἄκρατη χαρὰ
[μας.

Καὶ νᾶναι οἱ καιροὶ τόσο πικροὶ
κι' ἀκόμα πιὸ πικρά τὰ μαῦρα
[χρόνια
καὶ νᾶναι οἱ καιροὶ τόσο πικροὶ
γιὰ μᾶς πού δέν ὑπάρχει θεία
[πρόνοια.

Κι' ὅμως νᾶχ' ἡ ἀγάπη μας
[βαθειά
ριζώσει μέσ' στὴν ἄδολη καρ-
[διά μας
κι' ὅμως νᾶχ' ἡ ἀγάπη μας ξανά
φτερώσει τὰ θλιμμένα ὄνειρά
[μας.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

ΑΓΑΠΕΣ ΣΚΟΡΠΙΕΣ...

Διαβατικές ἀγάπες — σκόρπια
[φύλλα,
πού σᾶς ἐμάδησε ὁ βοριᾶς ἀπ'
[τὰ κλαδιά,
μιὰν ἄναστρη χινοποριάτικη
[βραδυὰ

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ποῦχε ἀπλωθεῖ θανάτου ἀνα-
[τριχίλα...

Μικρές ἀγάπες μου στῆς ζήσης
[τὴν ἀνάβρα,
πού ἀνθίσατε, ἓνα δεῖλι, μιὰ
[νυκτιά,
σ' ἓνα χαμόγελο, μιὰ λέξη, μιὰ
[ματιά,
καὶ πού ποτέ μου πιά δέν σᾶς
[ξανάβρα...

Ἀγάπες σκόρπιες στῆς χαρᾶς
[τῇ ζάλῃ,
στοῦ μεθυσιοῦ τὴν ἀναγάλλια
[τὴν τρελλή,
πού σβήσατε σ' ἓνα χορὸ σ'
[ἓνα φιλί,
τὴν συντροφιά σας λαχταρῶ
[καὶ πάλι

ΜΗΝΑΣ ΔΗΜΑΚΗΣ

ΑΠΟΨΕ

Ἀπόψε ποῦναι ὀλόχαρη ἡ βρα-
[διά, γαληνεμένη
καὶ μυρωμένο τ' ἀπαλὸ τ' ἀγέ-
[ρι τραγουδάει,
μεθώντας μὲ τὰ μῦρα τοῦ τὴν
[κάθε διψασμένη
καρδιά καὶ κρύφια μυστικά κά-
[θε καὶ μὸ σκορπάει.

Ἀπόψε πού χαρούμενη γλυ-
[στρᾶ ἡ μικρὴ βαρκοῦλα
πάνω στὰ ἥσυχά νερά — μα-
[κρυὰ ἀπὸ τὸ λιμάνι
Καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ ψαρᾶ, τοῦ
[νειοῦ γιὰ τὴν ξανθοῦλα
μακρόσυρτο γλυκὸ ἀντηχεῖ, κι'
[ὥς τὸ χωριὸ μας φτάνει...

Ἀπόψε, ἄχ! πῶς θᾶθελα ἔτσι
[ἥσυχά νά σβύσω
ἀπὸ τὰ μάγια τῆς βραδυᾶς πε-
[ρίσσια μεθυσμένος
Δίχως καὶ μὸ, δίχως κρυφὸ πό-
[νο, δίχως ν' ἀφίσω
οὔτ' ἓναν ἀναστεναγμὸ... ἄρ
[γά... εὐτυχισμένος...

ΠΑΝ. ΓΙΑΝΝΟΥΔΑΚΗΣ

ULTIMA HORA

Περάσαν βράδυα ἀτέλειωτα, πε-
[ράσαν βράδυα...
κάποια Ρομβία τὸ σούρουπο
[ἀπ' τὴ γωνιά περνοῦσε,
Σάν μιὰ γυναῖκα ὀλόγλυκη μᾶς
[πλήγωνε μὲ χάδια,
Καὶ τὰ σβυσμένα ὄνειράτα μα-
[ζὺ μὲ μᾶς θρηνοῦσε...

Τί μένει πιά νά καρτεράμε;
[Τί μᾶς μένει;
Παλῆς μορφές πού στοίχειωσαν
[νά βλέπουμε στοὺς τοίχους...
Κοιμάται ἡ Ἀρπα στὴ γωνιά
[σαρακοφαγωμένη,
Κι' ἀκοῦμε μέσ' τῇ σιγαλιά
[ἀπαλῶν βημάτων ἤχους...

Τίποτα πιά δέν μᾶς μεθάει,
[δέν μᾶς μεθάει...
Ἐλπίδες οὔτε ὄνειράτα πιά,
[κι' οὔτε τὸ κρασί.
Ἐπέρασε ἡ χαρὰ ἀπ' ἐμᾶς καὶ
[πάει...

Σάν σύννεφο στὸ δειλινὸ ἐπέ-
[ρασες καὶ Σὺ,
Καὶ πᾶς καὶ Σὺ καὶ πᾶνε κι'
[ὅλα ὁμάδι,
Καὶ περιμένουμε νάρθῃ τὸ ὕ-
[στερο τὸ βράδυ...

ΣΤΑΘΗΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

ΡΩΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΥΣ ΜΑΣ...

1ον) Οί διάφορες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες ωφέλησαν ή έβλαψαν με την επίδρασή τους την Λογοτεχνία μας;

2ον) Νομίζετε πως υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα κριτική, ικανή να δώσει την πραγματική αξία και θέση σ' ένα έργο Έλληνικό που πρωτοφανερώνεται;

3ον) Η σημερινή ποίηση, που τείνει ολοφάνερα ν' αφομοιωθί με τον πεζό λόγο, σε τί προβλέπετε πως κινδυνεύει να εξελιχθί μελλοντικά;

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ κ. Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Η σημερινή φιλολογία, ή μεταπολεμική, δέ νομίζω να είναι ή πρέπουσα θρεφτική τροφή.

Νομίζω πως ένα το υ, τις περισσότερες φορές επιτυχημένο, αντικατασταίνει τα αληθινά χαρίσματα της άγνης τέχνης.

Κυττάξετε και τα διάφορα είδη του γραφτού λόγου σε τί περιορίζονται: Ρωμαντικές βιογραφίες, εκλαϊκευη ιστορικών γεγονότων, ποιήματα ξεχαρβαλωμένα τα περισσότερα, χωρίς αίσθημα, χωρίς τέχνη, χωρίς μουσική!. Και άντικρυ αυτών όλων, ό,τι εξέχει, ανήκει στους παλαιότερους, που μένουν, οι προπολεμικοί, αναντικατάστατοι. Μεταβατική, αλήθεια, περίοδος, που ως τέτοια δέν τρέπει να μάς απλπίζει.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

Όπως σε όλα της, ή μεταπολεμική άνθρωπότης περνάει μιά μεταβατική εποχή—με θολά και διασταυρούμενα ρεύματα ιδεών, προσπαθειών και κατευθύνσεων—έτσι και στη λογοτεχνία, που δέν είναι τίποτ' άλλο παρά ή καλλιτεχνική φιλοσοφική σκέψη. Έδω, στην Έθνική Βιβλιοθήκη, που μάς έρχονται τόσα ξένα και δικά μας βιβλία και περιοδικά, βρίσκω κάθε μέρα την ευκαιρία να παρατηρώ την κοσμογονία αυτή, φυλλομετρώντας τη σύγχρονη παραγωγή.

Στη δική μας λογοτεχνία έχουμε τέσσερες τάξεις λογίων. 1) Τους παλιούς, τους γέροντες, που επιμένουν με πείσμα να ζουν στην εποχή τους—στη νοστορπία τους και στη γερασμένη πιά γλωσσική τους φόρμα—, 2) τους παλιούς μά συγχρονισμένους λογοτέχνες, που όλο κι' ανανεώνουν τον ψυχικό και φραστικό τους πλούτο, 3) τη γενιά των νέων που ακολουθούν πιστά την εξέλιξη της τέχνης και 4) τους υπεργένους, τους «πρωτοπόρους».

Η τωρινή λογοτεχνική μας παραγωγή είναι βέβαια πλούσια σε ποσό. Τώρα έχουμε Έλληνική χαρτοποιία, οι τυπογράφοι μας δέν προφταίνουν να τυπώνουν, και οι δικοί μας υπάλληλοι της ταξινομήσεως να καταλογραφούν... Άλλά το ποιόν; Να ή πηγή για μέλαγχολικές σκέψεις. Γάλλος ποιητής, μοντέρνος κι' αυτός, λέει:

Που πάνε τα χλωμά φύλλα του χινόπωρου;

Που φέρνει ο άνεμος τα ξεκολλημένα θεατρικά προγράμματα;

Που σέρνει ο καιρός τις κοίφρες ποιητικές συλλογές;

Που άλλου, παρά στα νερά της λήθης. Γιατί «τό ψέμα δέν μπορεί να ζήση στην καρδιά του χρόνου» λέει ο λόγος, και δυστυχώς παρατηρώ πολλή ψευτιά, πολλή ξεπασιά και άνειλικρίνεια στους δικούς μας. Λίγοι είναι κείνοι που περιορίζουν τις φιλοδοξίες τους να φανούν άπλως ποιηταί. Οί περισσότεροι—και μάλιστα οι πιο νέοι—θέλουν να μάς πουν ότι είναι και ποιηταί με γ α λ ο ι, μαίτρε! Σφίγγονται λοιπόν, φρουσώνουν, και παθαίνουν ότι ο βάτραχος του μύθου... «Άνάγκη ελικρινείας, κύριοι!», όπως έγραφε και ο στρατιωτικός άρθρογράφος του 1909. Κανένας μας δέ γελιέται. Και είναι, μά τον Άπόλλωνα, κομικό να βλέπη κανείς έναν πανύψηλο κύριο να επιμένει να παριστάνη τό... Μαλλαρμέ, άλλον (κοντότερον αυτόν) να μακιγιάρται με μπουιές Βαλερύ, τρίτον (μεσαίου αναστήματος) να μάς κάνει τον Κοκτώ και ούτω καθεξής. Αυτά είναι καμώματα άνάξια της Δύσεως. Γράφουν για να θαμπώσουν

τους χαζούς, ταχυδακτυλουργούν τάχα, ύπολογίζοντας τον άναγνώστη, χωρίς πνοή, χωρίς ένθουσιασμό, με ξερή καρδιά...

Λένε πως στους μυστικόπαθους λαούς—συχνά στη Σκωτία—πιάνει άξαφνα κάποιον ένα θρησκευτικό ντελίριο, άρχίζει να ψέλνει τροπάρια και χωρία της Άγίας Γραφής, και προχωρεί σε μιά κατεύθυνση, σαν ύπνωτισμένος, προς άγνωστο σκοπό και τέρμα. Αυτός είναι συνεπής με την ψυχική του κατάσταση. Ένας δεύτερος όμως, που τον βλέπει, χωρίς ντελίριο αυτός, άλλ' από μίμηση, τον ακολουθεί και ψέλνει... χειρότερα! Ένας τρίτος ένώνεται μαζί τους, κι' έτσι σιγά-σιγά σχηματίζεται μιά πορεία ψευτοπροφητών που προχωρούν μέσ' από τα χωράφια και τις πόλεις, αναστατώνουν τον εργαζόμενο κόσμο, πυκνώνονται όλοένα, και σχηματίζουν τα περίφημα revivals—τις θρησκευτικές άφηνύσεις, που δέν είναι καθόλου ή ευαγγελική πίστη και είναι μονάχα ο άνόητος φανατισμός ή ό φουρισσισμός.

Κάτι ανάλογο γίνεται κ' έδω, κάθε τόσο, στη λογοτεχνία. Όμαδική μίμηση. Παρουσιάζεται π. χ. ο Καβάφης, πάει μπροστά με το χαβά του—ελικρινής αυτός—και άμέσως κάνουν ούρρα και τον ακολουθούν μαϊμουδιζοντας ένα σωρό ψευτοκαβάφιδες. Μήπως τό ίδιο δέν είχε συμβεί, έδω και τριάντα χρόνια, στην εποχή που ή Σολωμική ποίηση ήταν της μόδας; Ή άργότερα, με την τέχνη του Μαρίλη; Που είναι τώρα οι άλλα Σολωμοί στίχοι τόσων μιμητών, που τα σονέτα τα κοιμένα στο φινουρίνι του Κερκυραίου ποιητού της «Λήθης»; «Που νύν αί φαιδραί λαμπάδες και τό παραπετάσματα:». Και όμως από τη νέα ποιητική γενιά (που βοήχη πιά δημιουργημένη μιά παράδοση, καρπισμένη, μεστή τη γλώσσα, φορμαρισμένο τό νεοελληνικό στίχο) περιμένουμε πάντα περιεχόμενο ανάλογο, καλλίτερο από των παλιών. Φτερά, άέρα, συγκίνηση. Λιγότερη πεζούρα, περισσότερη ευγένεια και λυρισμό. Όλα μπορεί να τά συχωρέση κανείς, άρκει να γίνονται με τιμιότητα.

Τό πεζογράφημα όμως πάει καλλίτερα τώρα. Δέ θέλω έδω ν' αναφέρω ονόματα που όλοι τά ξέρουμε, μά ή αλήθεια είναι πως και τό ήθογραφικό και τό άστικό (πως άλλοιως να τό πούμε;) διήγημα γράφεται σήμερα στην Ελλάδα με παρατήρηση, έχει φόντο, είναι ψυχοσκοπημένο, άδρότερο. Όσοι μάλιστα από τους διηγηματογράφους μας έχουν και κάποια διακοσμητική χάρη, τό δώρο του λυρισμού, αυτοί μάς αϊχμαλωτίζουν ευκολότερα. «Όταν ό ποιητής κατορθώσει να γράψη διήγημα—μου έλεγε κάποτε ο κ. Κωστής Παλαμάς—θα τό γράψη ώραία». Παράδειγμα: «Τα διηγήματα της Πεσκάρας» του Ντ' Άννούντζιο, τά «Βενεζάνικα σκίτσα» του Άνρε ντε Ρενιέ, τά διηγήματα του Παλαδιαμάνη, του Θεοτόκη και άλλων.

Συχνά με ρωτούν: «Γιατί δέν γράφετε κριτικές, κύριε Δάφνη;» Δέ γράφω, γιατί δέν έχω ταλέντο κριτικού. Αυτό τό έχουν όλοι οι άλλοι, πλην έμού. Προσποντών οι νέοι, οι νεαρότατοι μάλιστα: Πέντε τετράστιχα, ή τό πολύ μιά πλακέτα, και άμέσως τσουπ! ό νεαρός προίγεται μόνος του εις τον επίσημον βαθμόν του κριτικού, «κρίνων ζώντας και νεκρούς», διαμελίζουν τους άνεγνωρισμένους λογίους, στους όποιους όμως δέν θα παραλείψη έπειτα να στείλη και τό βιβλιαράκι του «με πολλή έχτίμηση». Ψευτιά και άσυνέπεια, κύριε! Γιατί, πως «έχτιμάς» έναν ποιητή στον όποιον χτές παρέστης τό θεοίο του Λότς Νέξ; Ένα παράδειγμα: Είναι γνωστόν ότι έγώ δέν είμαι κομμουνιστής. Νομίζω πως ό κομμουνισμός τοποθετεί την πνευματική ευτυχία του ανθρώπου παρακάτω από την υλική, στοχάζομαι πως ή Τέχνη γενικά έχει να συντριβή κάτω από τό βάρος του όγκου ενός τέτοιου όδοστρωτήρα, και δέν είμαι κομμουνιστής. Δέν πιστεύω σε μιά χρεωκοπημένη ιδεολογία. Λοιπόν, διάφοροι ποιηταί εξακολουθούν να μου στέλνουν τους μπόλαβεβικικούς στίχους των, «με πολλή έχτίμηση». Γιατί μου τους στέλνουν, αφού με ξέρουν; Μήπως για να... με προσηλυτίσουν; Μά αν επρόκειτο να διαβάσω Έλληνικό κομμουνισμό, έχω πρόχειρα τά κύρια άρθρα του «Ριζοσπάστη», που μάλιστα είναι χωρίς διοικηκαταληξίες. Κορβέντιασα με μερικούς από τους ποιητές αυτούς. Έχουν άστική ψυχή. Μά γιατί γράφουν κομμουνιστικά; Από μίμηση, για να μη φανούν καθυστερημένοι. Ψευτιά λοιπόν κ' έδω.

Και τελειώνω με μιά φιλική σύσταση στο άγαπητό «Εξέκνημα», που έχει λαμπρές διαθέσεις: Να κηρύξη τό ευαγγέλιο της άπόλυτης αλήθειας στην Τέχνη, την άπολύτρωση των νέων από τό φιλολογικό σκοπισμό και πρό πάντων από τό φόβο μη φανούν τάχα καθυστερημένοι. Γιατί ό φόβος αυτός γελοιοποιεί τον ποιητή, τον δείχνει έναν άσκημο πύθηκο και τον άπομακρύνει από τον αληθινό του προορισμό. Ό ποιητής είναι προφήτης. Χρειάζεται γενναία καρδιά και άνεξαρτησία.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΞΗ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η γνωστή Γαλλική φιλολ. επιθεώρηση «Semaine Egyptienne» που κυκλοφορεί στο Κάιρο, εξέδωσε στη σειρά των εκλεκτών εκδόσεών της ένα θρησκευτικό-στοιχειώδες δοκίμιο του κ. Gaston Zapaniri με τον τίτλο «Trois Anachorètes d' Egypte». Το νέο αυτό βιβλίο μπορεί να πάρει την αξιολογική θέση του μόνο έξω απ' τα πλαίσια της φιλολογίας. Τρεις χριστιανοί άσκηται, ο Παύλος, η Μαρία ή Αίγυπτις και ο Πισέντιος αναχωρούν για το μεγάλο αποστολικό έργο τους μέσα στην Αιγυπτιακή έρημο.

Ο συγγραφέας του, σε μύον άπλη και στρωτή γαλλική γλώσσα, διηγείται διεξοδικά τις περιπέτειές των και την χριστιανική δράση των, ταυτίζοντάς την μ' όλα τα εκκλησιαστικά γεγονότα της εποχής των.

Έκείνο που καταπλήσσει στο βιβλίο αυτό, είναι η ιστορική ακριβολογία του συγγραφέα του, που έχει αναδιφίσει δυσεύρετες πηγές για να δώσει επιστημονικότητα στο έργο του.

Ο κ. Ε. ΠΑΣΣΑΡΗΣ με τους «Εφημερους θρόνους» του πρωτοπαρουσιάζεται στη λογοτεχνία μας ως μυθιστοριογράφος. Διαβάσαμε το βιβλίο του με περισσή αγάπη και προσοχή. Έκείνο που άφινει στον αναγνώστη το μυθιστόρημά του είναι μια ζωντανή αναπαράσταση της ζωής του χρηματιστηρίου και των χρηματιστών μας.

Ο κ. Πασσάρης έχει την αναμφισβήτητη ικανότητα να γεωμετρή την αρχιτεκτονική της ζωής και να της δίνει όρια. Μέσα στα όρια κατόπιν αυτά την αναπαριστά και την δίνει ανάγλυφη. Όσο, απ' το μυθιστόρημά του λείπει η μεγάλη λογοτεχνική πνοή, λείπει η συγκλονιστική λογοτεχνική απόδοση, η τέχνη της μεταδοτικότητας στον αναγνώστη των αισθημάτων των ήρώων και τύπων του.

Το μυθιστόρημα άδρανει στην εξέλιξή του και δεν κεντά την συγκίνηση του αναγνώστη.

Ο κ. Πασσάρης έχει ανάγκη κατευθύνσεως. Τότε θα γράψει αξιολογότερα πράγματα.

Για το βιβλίο του κ. Π. ΑΘΗΝΑΙΟΥ με τον τίτλο «Μιά νύχτα...μιά ιστορία» άντι κάθε άλλης κριτικής, νομίζω σκοπιμότερο να παραθέσω πρώτα τον πρόλογο του κ. Γρ. Ξενοπούλου κι' ύστερα μερικά άμυητα αποσπάσματα από το περιεχόμενό του. Ορίστε ο πρόλογος:

Λίγα λόγια του Ακαδημαϊκού Γ. Ξενοπούλου για το έργο.

Ο συγγραφέας κ. Περσεύς Άθηναίος είναι νέος ακόμη. Έχει όμως στο γράψιμο το μεγάλο προτέρημα να μη γράφει πράγματα φανταστικά όπως τόσοι άλλοι, αλλά που ένοιωσε κι' έζησε. Είναι πολύ καλό αυτό και πρέπει να το διατηρήσει. Όμοίως ζωγραφίζει αρκετά καλά την κάθε εικόνα. Έτσι βαδίζοντας θα γράψει ακόμα καλύτερα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Της Ακαδημίας Αθηνών

Ορίστε και μερικά αποσπάσματα «που έχει το προτέρημα να μη γράφει φανταστικά όπως τόσοι άλλοι, αλλά που ένοιωσε κι' έζησε»:

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ...ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Μιά γλυκειά νύχτα του Ίουνη. Ο ουρανός γλυκός ωρος με μύρια χλωμόφωτα στολισμένους φαινόταν να χαμογελά...

Ένας άγέρας φύσαγε απαλός κι' άνέμιζε τα μαλλιά της Τάνιας που απολάμβανε την όμορφιά της φύσης σιμά σε κείνον που λάτρευε...

Κι' ενώ η νύχτα έρευνε δλόχαρη δυό στόματα ενώθηκαν κι' ένα φιλή ακούστηκε στην ήσυχία...

Πίσω από μια σκοτεινή γωνιά, δυό ζευγάρια από χείλια, είχαν ένωση σ' ένα παρατεταμένο φιλή γιομάτο πόθους, ενώ δυό καρδούλες σιμά-σιμά φτερούγιζαν από λαχτάρα.

Ο κ. Άθηναίος είναι νέος. Νεώτατος. Μάλιστα και φίλος μας. Λυπούμαστε εξαιρετικά για αυτά που του γράφουμε. Άλλά περισσότερο ακόμα λυπούμαστε για αυτά που του γράφει ο κ. Ξενοπούλος στον πρόλόγό του. Δεν τον πιστεύαμε για τόσο... κακεντρέχη.

Τά διηγήματα της κ. ΝΑΝΑΣ ΠΡΙΝΑΡΗ «Σκίτσα» στερούντε κάθε λογοτεχνικής φόρμας. Αφελέστατες αναπαραστάσεις και εικόνες της ζωής, που δεν θα τις έγραφε ούτε μαθήτρια σχολαρχείου περισσότερο δέ απ' όλα, άφορητος ο διάλογός της, που λές και τον έχει δανειστή από χαμμιάν επιφυλλίδα καθημερινής εφημερίδας. Ψυχία μορφικής και πλαστικής ωραιότητας βρίσκουμε μόνο στο μέρη όπου μιλά ή ίδια ή συγγραφέας και μονολογεί. Εκεί πάλει τις «άφορμες» και άφινει την ψυχή της να εκδηλωθή σ' όλη την γυναικεία λεπτότητά της. Άλλά, είταμε: ψυχία μόνο βρήκαμε. Κι' αυτά δεν άρχουν...

Ο κ. ΔΗΜ. ΣΤΑΝΖΗΣ με το συμβολικό ποίημά του «Lucifero», ή ή άπελευθέρωσι του Σατανά, παρουσιάζεται ποιητής με μεγάλες έξελεγκτικές έλπίδες. Μία μεγάλη προσπάθεια άναγνώστης του άνθρώπου στον παλιό άμαρτωλό έαυτό του, εκδηλώνεται στους πλατύστομους και δαντικής τεχνοτροπίας στίχους του.

Απ' το μεγάλο ποίημά του αυτό, ξεχωρίζουμε και προτιμούμε τα μέρη όπου ή ρίμα δίνει στον ρυθμό του ζωή και κυλά όμαλά. Άκόμη και το «Τραγοῦδι της Σίβιλλας» μαζί με το τέλος του όλου ποιήματος, όπου ο κ. Στάνζης πάλει νάναι ποιητής και γίνεται συμβολιστής μιάς φιλοσοφίας χριστιανικής και άδογματιστής.

Κι' ένα βιβλίο με άξία και προορισμό: «Η «Σπιναλόγκα» του κ. ΘΕΜ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ. Ένα βιβλίο που παραβιάζει την επιφάνεια και ψάχνει στο βάθος. Που σηκώνει τον πέπλο ενός ψευτοπολιτισμού και φανερώνει πληγές χαινουσες. Ένα βιβλίο, γραμμένο από άνθρωπιστή και λογοτέχνη μαζί και που βέβαια, τολμηρά και γενναία γδύνει από κάθε πνευματικό φωτοστέφανο την πολιτεία και της ρίχνει κατάμουτρα το γάντι της περιφρόνησης.

Ο κ. Κορνάρος, περιγράφει σ' αυτό με την τραγικότερη όμοιότητα την ζωή των λεπρών στην «Σπιναλόγκα» και στιγματίζει την άδιαφορία της πολιτείας στο ψυχικό βασανιστήριο μιάς ομάδας ανθρώπων, καταδικασμένων στον χειρότερο θάνατο.

Ο κ. Κορνάρος θα μείνει για πολλν καιρό άδιάψευστος σ' όσα γράφει και άσυναγώνιστος στην περιγραφή των φρικιαστικών ρεαλιστικών εικόνων του.

ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗΣ

ΚΟΥΛΗ ΑΛΕΠΗ: «Μήδεια» Εὐριπίδου (μετάφραση).

Ο καλός ποιητής των «Εορμικών περιπάτων» κ. Κούλης Άλέπης μας παρουσιάζεται τώρα και υπό νέαν ιδιότητα. Ως μεταφραστής. Και όφείλουμε να όμολογήσουμε, εύθως εξ αρχής, ότι ούτε και στην ένασχόλησή του αυτή άστοχεί. Φυσικά δεν έχουμε την ιδέα πως ή έν λόγω μεταφραστική του εργασία είναι άπολύτως έπιτυχής. Άκριβώς μάλιστα, όπως θ' αναπτύξουμε πιο κάτω, σε πολλά σημεία ή απόδοση της «Μήδειας» χωλαίνει, βαρυσμένη με πολλά ψεγάδια. Άλλά—κι' αυτό θέλουμε να τονίσουμε—το γεγονός και μόνο της άποτομής της μεταφράσεως στη σημερινή μας γλώσσα και από ένα νέον ιδίως, του «μεγαλοπρεπέστερου, παιδικωτέρου και καλύτερου των δραμάτων του Εὐριπίδου», κατά τον Müller, της «Μήδειας», είναι σημαντικό, ώστε οι τυχόν άμαρτωλές ελαττωματικές λεπτομέρειες να εξαλειφώνται. Μά εύλόγως θα παρατηρήσετε: Και μήπως τάχα ή «Μήδεια» μεταφράζεται για πρώτη φορά; Όχι, βέβαια. Τη μετέφρασαν, ή στην καθαρεύουσα ή στη δημοτική και οι Γ. Σημηριώτης, Γ. Περγιαλίτης, Α. Οίκονομίδης, Γ. Σακόραφας, Χ. Χατζηχρήστου, Άγγελος Τανάγρας, Δημ. Μ. Σάρος και τελευταίως και καλύτερα ή Μυρτιώτισσα. Άλλά ο κ. Άλέπης είναι ο πρώτος από τη χορεία των νέων που καταπιάνεται με τη μετάφραση αρχαίου δράματος γενικά και του όποιου ή εργασία δεν ύ-

στερεί πολύ από άλλες προγενέστερες, απεναντίας δὲ πολλές ἀπ' αὐτὲς (Χατζηχορή-
στου, Οἰζονομίδη, Σαζόρραφου, Τανάγρα), ὑπερτερεῖ.

Ὅμως ἂς εἰσελθούμε στὴν οὐσία: Ὁ κ. Ἀλέπης, λοιπόν, ἔχει ἓνα μεγάλο πλεο-
νέκτημα. Παρακολουθεῖ σχολαστικά τὸ κείμενο καὶ μεταφράζει πιστά. Καὶ μάλιστα
σὲ μιὰ στρωτὴ δημοτικὴ γλῶσσα. (Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν μόνον ὀρισμένες καθαρευου-
σιάνιζες ἐκφράσεις, ὅπως τὸ ἐν τὰ ξει, τὸ ἔχει καλῶς κ. ἄ., ἢ μερικὲς ἀπο-
χρουστικὲς μαλλιαρὲς λέξεις, καθὼς τὸ ἀντεσσε, τὸ γυναιτίζι κ.λ.). Ἴδου δὲ
ἓνα τυχαῖο δείγμα:

Τὸ ἀρχαῖο κείμενο:

Εἴθ' ὦφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτάσθαι σκάφος
Κόλχων ἐς αἶαν κυανέας Συμπληγάδας,
μηδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε
τιμηθεῖσα πύκη, μηδ' ἐρετμῶσαι χέρας
ἀνδρῶν ἀρίστων, οἳ τὸ πάγχρυσον δέρος
Πελία μετῆλθον...

Ἡ μετάφραση:

Ἄμποτε, σὺν πουλί, μέσ' ἀπ' τὶς μαῦρες
νὰ μὴ γοργοπερνοῦσε Συμπληγάδες
τὸ σκάφος τῆς Ἀργῶς γιὰ τὴν Κολχίδα
μὴτε πύκη στοῦ Πηλίου τὰ φαράγγια
γι' αὐτὴ κομμένο νάπερτε καὶ μὴτε
νὰ ὠπλιζε μὲ κουπιὰ λαμπρῶν τὰ χέρια
παλληκαριῶν, ποὺ βάλθηκαν ν' ἀρπάξουν
γιὰ χάρη τοῦ Πελία τὸ χρυσὸ δέρος.

Κι' ἄλλο τεκμήριο. Τὸ ἀρχαῖο κείμενο:

Λέγεις ἀκοῦσαι μαλθὰκ', ἀλλ' ἔσω φρενῶν
ὄρωδία μοι μὴ τι βουλευῆς κακόν
τοσῶδε δ' ἦσσαν ἢ πάρος πέποιθά σοι
γυνὴ γὰρ δ' ἐξυθμός, ὥς δ' αὐτῶς ἀνὴρ,
ῥῶν φυλάσσειν ἢ σιωπηλὸς σοφός.

Κ' ἡ μετάφραση:

Σὰ μαλακά τὰ λόγια σου στ' αὐτιά μου
μὰ μέσα, στὸ μυαλό σου, ἔχω ἓνα φόβο
πὼς κλεῖς κάποιο κακό· γι' αὐτὸ καὶ τώρα
πιο λίγο κι' ἀπὸ πρῶτα σὲ πιστεύω.
Κι' ἀλήθεια βολικώτερο εἶναι πάντα
νὰ φυλαχτῆς τὸν ποὺ ἄξαφνα θυμώνει,
παρὰ τὸ σκεφτικὸ ποὺ ἄχνα δὲ βγάζει.

Γιὰ ν' ἀντιληφθῇ δὲ ὁ ἀναγνώστης, ὁ λατινομαθής, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μέ-
χρι τοιοῦ σημείου προσήγγισε ὁ κ. Ἀλέπης τὶς λοιπὲς καλὲς μεταφράσεις τῆς «Μή-
δειας», παραθέτουμε κατωτέρω, ἀπὸ τὴν θεωρουμένη ὡς ὑποδειγματικὴ ἀπό-
δοση στὴ λατινικὴ τῆς «Μήδειας» τοῦ Fix. Theobaldus (ἀπὸ τὸ «Euripides Fabu-
lae»), τὴ σχετικὴ περιχρηστικὴ τῶν δυὸ ἀποσπασμάτων ποὺ ἀναφέραμε:

Τοῦ πρώτου:

Utinam Argo ne pervolasset navis,
Colchorum interram profectura caerueas Symplegades,
neque in saltibus Pelii cecidisset unquam
secta pinus, neque remis instruxisset manus
virosum praestantissimorum, qui auro solidum vellus
Peliae allatum profecti sunt!...

Καὶ τοῦ δευτέρου:

Pidis auditu mollia; sed intus in animo
pavor mihi est ne quid moliaris mali;

tantoque minus, quam ante, confido tibi:
nam mulier praecipitis irae, utitidem vir,
facilius cavetur quam celerrime, noli multa verba facere.

Ὁ κ. Ἀλέπης ὅμως δὲν ἀποφεύγει κάπου-κάπου καὶ τοὺς μεταφραστικὺς ἀχρο-
βατισμούς. Ἀκόμα βρήκαμε στὴν ἐργασία του καὶ μερικὲς παρανοήσεις. Ἡ, ἔπειτα
καὶ ἄχρη ἀντιστροφή λέξεων:

Σκοτῶσει ἀφοῦ τοὺς ἔχω τὸν πατέρα.

Ἡ ἀπόδοση τῶν κοσμητικῶν ἐπιθέτων, ἐπίσης, γίνεται μὲ ἀντίστοιχα δημοτικι-
στικά ἄχαινα καὶ ἄτονα. Κ' ἓνα ἄλλο, ἐπὶ πλέον, μεγάλο μειονέκτημα: Τὰ χορικά τὰ
μεταγλωττίζει—γιὰ νὰ μεταχειριστοῦμε τὴν ἀρχαία κυριολεξία—σὲ κακοὺς ὁμοιοκατα-
λήκτους στίχους, ποὺ ἡ πρόχειρη ρίμα—mezza, πάντοτε—τὰ καθιστᾷ ἀσφυκτικά.
Ὡς ἐξαίρεση σημειώνουμε μονάχα τὴν 1η καὶ 2η στρωφὴ ἀπὸ τὸ Β'. στάσιμον καὶ
τὴν 1η καὶ 2η ἀντιστροφὴ ἀπὸ τὸ Δ'. στάσιμον. Πολὺ ὕστερε, τέλος κ' ἡ ἀπόδοση τῆς
στιχομυθίας Μήδειας καὶ Αἰγέως (Ἐπεισόδιο Γ', σελ. 35, 36, 37 καὶ 38) κι' ὁ μονό-
λογος τῆς Μήδειας (Ἐπεισόδιο Ε', σελ. 52, 53 καὶ 54). Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰ λάθη
καὶ τὶς ἀτέλειες. Καὶ τώρα ἂς ἐλθούμε στὰ προσόντα. Ἐκτός, λοιπόν, ἐκείνων ποὺ
ἤδη ἀναφέραμε (μεταφραστικὴ πιστότης καὶ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία καὶ plenitude),
συναντοῦμε, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τ' ἀκόλουθα: Σφιγτὸ δέσιμον τοῦ στίχου, ἀποφυγὴν τῆς
ἐπανασλήψεως τῶν ἰδίων λέξεων καὶ ὡς ἐκ τούτου πλούσιο λεκτικόν, ζωντανὴν ἀπό-
δοση τοῦ προλόγου (τὸν πρόλογο, ὡς γνωστόν, ὁ Εὐριπίδης τὸν καθιέρωσε ὑπὸ τύπο
μακροῦ μονολόγου, ἐνῶ στὸν Σοφοκλῆ παρουσιάζεται ὑπὸ μορφὴν στιχομυθίας) καὶ,
τελικά, ἐπιτυχημένην ἐκλογὴν τῶν ἐκάστοτε συλλαβῶν τῶν στίχων (11 σύλλαβος, 15
σύλλαβος, 8 σύλλαβος, 6 σύλλαβος καὶ 5 σύλλαβος), γιὰ νὰ προσαρμόζονται πλεονε-
κτικὰ στὰ μέτρα τῆς μεταφραζομένης τραγωδίας, τὸ τροχαϊκόν, ἢ τὸ ὑποβλητικόν ἐκείνο
ἱαμβικὸν τρίμετρο: $\bar{u} - u - i\bar{u} - u - i\bar{u} - u - \bar{u}$ κ. λ.

Ὁ Εὐριπίδης, συμπερασματικῶς, ὁ σκηνικός φιλόσοφος, ὅπως ἀπεκλήθη
κι' ὁ «δικανικῶν ρημάτων ποιητής» (Βατρ. 841), κατὰ τὸ ἄδικο σκῶμμα τοῦ Ἀρι-
στοφάνους, δὲν μεταφράζεται εὐκόλα. Κατὰ τὴ δική μας γνώμη εἶναι ὁ πιὸ
δυσνόητος (κι' ἀπ' αὐτὸν τὸν Αἰσχύλο), τῶν ἀρχαίων τραγικῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶπε
γιὰ τὸν Εὐριπίδη: Εἰ καὶ μὴ τὰ ἄλλα εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ γε τραγικώτατος τῶν
ποιητῶν φαίνεται (Ποιητ. 13). Ἐπομένως (κ. καὶ Γ. Κ. Γαργάλα ἀρθρο στὴ Μεγ.
Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαίδεια), ὁ ποιητὴς ὁ τραγικώτερος θάναί κι' ὁ πιὸ ἀνέφικτος
κι' ἀπροσπέλαστος.

Ὁ κ. Κούλης Ἀλέπης, ἐν τέλει, ἂς ἐλπίσουμε ὅτι δὲν θὰ παραμελήσῃ τὶς μετα-
φραστικὲς του δυνατότητες, παρὰ θὰ προσπαθῇ νὰ τὶς τονώσῃ κι' ἀναπτύξῃ.

ΚΩΣΤΑ ΘΡΑΚΙΩΤΗ: «Ἐμεῖς δὲν θὰ βαδίσουμε» (ποιήματα).

Μὲ τὸν κ. Θρακιώτη ἀσχοληθήκαμε κι' ἄλλοτε («Ξεκίνημα», τ. 12, σελ. 351), ἐπ'
εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τότε τοῦ πρώτου τοῦ ποιητικοῦ ἔργου «Στὸν ἐλεύθερο δρό-
μο». Ἐσημειώναμε δὲ ὅτι ἡ ποιήσῃ του δὲν μᾶς ικανοποιούσε καὶ τὴ χαρακτηρισί-
με ἁπλῶς καὶ μόνο ὡς μ. π. ρ. ο. σ. ο. ρ. α. Τὰ ἴδια, δυστυχῶς, εἴμαστε ἀναγκασμένοι
καὶ πάλι νὰ ἐπαναλάβουμε, πιο ἐντονα ὅμως, διότι τὸ νέο του βιβλίον ὑπολείπεται
κι' αὐτοῦ ἀκόμα τοῦ παλαιοῦ του. Ἀλήθεια! Τὸ «Ἐμεῖς δὲν θὰ βαδίσουμε» πολὺ
ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἐννοία τῆς κ. α. θ. α. ν. τ. ο. ποιήσεως. Στίχοι κακοί, νοήματα τετρι-
μένα, ἐκδηλὸς καὶ ἀφελῶς οὐροποιοῦς προπαγανδιστικὸς τόνος καὶ ἀναμείγλημα τῶν
χιλιοειπωμένων ἀντιμιλιταριστικῶν θεωριῶν.

Μὰ ἡ ποιήσῃ, κ. Θρακιώτη, δὲν εἶναι ὑπολογισμός καὶ σχολισμός (opportu-
nité). Δὲν εἶναι κύριο ἄρθρο ἐφημερίδος. Ἀντανάκλα, βέβαια, τὰ ρεύματα τοῦ και-
ροῦ (ὁ ποιητὴς, κατὰ τὸν Παλαμᾶ, λειτουργῶς τοῦ λόγου κατ' ἐξοχὴν π. ο. τ. ε. ἰ.
κ. ο. ρ.), ἀλλὰ δὲν κόπτεται μὲ ὑπερθεματισμούς νὰ τὰ ἐπιβάλῃ. Ἀπλῶς τ' ἀναφέρει.
Ποτὲ συστηματικά. Ἐπειδὴ τότε, κ. Θρακιώτη, θὰ συμβῇ ὅτι καὶ μὲ τὰ σωβινιστικά
ποιήματα τοῦ Ἀχ. Παράσχου, ποὺ κατὰ τὸν ἀλησμόνητο Ροῖδη «σήμερον φαίνοντα
σὺν σβυσμένες ρουκέττες». Ὁ Paul Déroulède (1846—1914), περίφημος σωβινιστὴς
ποιητὴς, ἔγραψε: «Θὰ ἔρθῃ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία τὰ πατριωτικὰ ποιήματα, ἀκόμα
καὶ τὰ δικὰ μου, δὲν θὰ λένε τίποτε στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων. Θὰ μπουνε στὸ

ράφει ὅπως τὰ παλῆα ὄπλα ὅτὰ πολεμικὰ μουσεῖα». Μήπως ἀμφιβάλλετε, κ. Θραζιώτη, πὼς θὰ γίνη τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὰ ἀδριστερὰ ποιήματα; Ἡ τάχα θὰ μᾶς πητε ὅτι αὐτὰ εἶναι μόδα; Μὰ μπορεῖ μιὰ μόδα, κατὰ τὸν Renan, νὰ εἶναι ποτὲ μόνιμη;

Ἐρχομαι ἀόζωμα να κάνουμε μιὰ σχολαστική ἐστὺς παρατήρηση. Νὰ προσέξῃ ὁ κ. Θωρακιώτης περισσότερο τὴν ὀρθογραφία του. Δ. γ. : Τὸ ὧς (=ἔως) τονίζεται, ἐνὸς τοῦ ὧς (=σάν, καθὼς) μένει ἄτονο. Ἐπίσης ἡ μετοχή περνώντας, π. γ. (ἐπειδὴ) τονίζεται (το *πῶ*) θέλει *ῶ*, ἐνὸς διαβαίνοντας (ἐπειδὴ) τὸ *πο* δὲν τονίζεται, γράφεται μὲ *ο*. Ἔπειτα γιὰ ποῖο λόγο γράφει χέγνια, βαργιοί, λευτεργιά κ. λ. ; Πρὸς τοὺς τοὺς τὰ κύρια ἔξνα ὀνόματα τα παρατοίει καί τ' ἀνορθογραφεί. (Μουσουλίνι καὶ ὄχι Μουσουλίνη, Λωζάννη — δυνὸ ν—καὶ ὄχι Λωζάνη κ. ἄ.).

Ὁ κ. Θρακιώτης, πράγματι, φαίνεται νὰ ἔχη ταλέντο. Γιατί, συνεπῶς, δὲν τὸ ἐκμεταλλεύεται;

ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΓΙΑΤΖΗ : «Στιγμές» (ποιήματα).

Μετά τα μέτρια «Παραπονετικά χαμόγελα» (1932), ό ν. Βογιατζής μᾶς... τορπι-
λίζει καί μ' ἄλλο πιό μέτροιο βιβλίο. Τίς «Στιγμές». Ὅλιγάριθμα πάλι τραγουδία
περιέχονται στή νέα του αὐτή ποιητική συλλογή, ἄτεχνα πάντα καί ἐξαιρετικά ἐπι-
ρρασμένα ἀπό τόν Καουωτάζη.

Οἱ στήθοι του, με τις συχνές ἐπαναλήψεις ἐκφράσεων καὶ λέξεων, μᾶς ἔφεραν
 στὸ νοῦ τὴν ἔξυπνη ἐκείνη γιὰ τὸν ρητορικὸ Παράσχο σάτυρο :

Ἦθουν, τοῦτέστι, δηλαδή, ἐν ἄλλοις λόγοις, ἦτοι ἡ Ἀφροδίτη εἶσαι σύ, ἐς' εἶσαι ἡ Ἀφροδίτη.

Καί :

Ἡξεύρω, δὲν τὸ ἀγνοῶ, γνωρίζω πᾶσα Φρόνη
ὅτι ἐκείνη εἶν' ἡ γραμμὴ, ὅτ' ἡ γραμμὴ εἶν' ἐκείνη.

Γιὰ τὸν **κ. Βογιατζή** δὲν ἔχει κανεὶς τίποτε ἄλλο, ὥς κατακλείδα, νὰ σημειώσῃ, παρὰ ὅτι πρέπει νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ μελετήσῃ περισσότερο. "Ας μὴ βιάζεται. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του καὶ τὸν πρόλόγό του, πρὸ παντός, φαίνεται τόσο νέος..

ΛΩΡΟΣ ΦΑΝΤΑΖΗΣ

ΘΕΑΤΡΟ

ΓΟΛΔΟΝΗ: «Δοκαντιέρα», Ἐθνικὸ Θέατρο.

Ἡ παράσταση τῆς «Δοκαντιέρας» ἔδειχνε μιὰ προχειρότητα σὰν θερινοῦ δει-
τεροτέρου θεάτρου, πού δὲν ξέρεי τί ν' ἀνεβάσει καὶ παίρνει ὅτι τύχει. Ὁ κ. Αὐλώ-
νιτης ἔκανε τὸ θεατὶ ν' ἀπορεῖ πότε καὶ πὺς ἀποφασίσθηκε νὰ πάρεي ἕναν τέτοιο ρό-
λο καὶ ὁ κ. Μαλλιαγρός, πού εἶχε στὴν Ὀπερέττα φῆμὴ γιὰ χορηγός, ἀν καὶ φόραγε
ἀνυπόφορα γιὰ τὴν πολυτέλειά τους ρούχα, ἔκαγε τὸ θεατὶ νὰ θυμᾶται λιμπρέττο,
γραμμένον στὸ γόνατο καὶ ὄχι τέτοιο θαυμάσιο ἔργο· τὸ ξεχνούσε κανεὶς κι' αὐτὸ καὶ
τὴν λεπτότητά του. Ὁ κ. Εὐθυμίου διδάχθηκε ἀπὸ τὸν κ. Πολίτη νὰ παίζῃ δῆθεν
σὰν αὐτοσχέδια, σὰν παλαιὰ καὶ γίνῃνε καραγκιόζης· ὁ μακαρίτης ὁ Κανέλλος, ὁ
κ. Οἰκονόμου καὶ ὁ κ. Χρυσοστομίδης δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ εἶναι πρότυπα γιὰ ἕνα νέο
καλὸ ἡθοιοῦ· θέλει νὰ τὸν μειώσῃ τὸν κ. Εὐθυμίου ἢ καλλιτεχνιχῶς διεύθυνση;
Ταῖσάρε ὁ ρόλος (ὁ ἔραστής τοῦ ἔργου) στὸν κ. Μαρία; Γλύτωσε ὁ ἀριστος κ. Ἰα-
κωβίδης καὶ θὰ πρέπη νὰ εἶναι κανεὶς ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν κ. Ἀνδρεάδῃ. Ἀδι-
κο ἦταν νὰ τῆς γράφουν συνάδελφοι τῶν ἐφημερίδων πὺς δὲν προσφέρει καλὰ· ἴσα
ἴσα δὲν ἔχασα ἐγὼ τρουλάχιστον, οὔτε μιὰ φράση· μερικὲς φορές μάλιστα θαύμισα
τὴν ἀναπνοή της, πού τῆς ἔδινε τὴν ἱκανότητα ὀριμένες φράσεις νὰ τίς λέει σὰν
Μαρίκα, ἀν ἐννοεῖται, δὲν εἶναι ἱεροσυλία τέτοια φράση. Τὸ ἐλάττωμα τῆς ὥρας
αὐτῆς κυρίας εἶναι ἄλλου· φαντάζεται, ἀσφαλῶς, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι ψηλὴ καὶ «μοι-
ραία» πιθανόν, τοῦτο νοιάζει τους θεατᾶς τῆς; φροντίζει λοιπὸν καὶ σπρίγγεται, χο-
δώνεται καὶ γίνεταί προσποιημένη· ἀκόμη θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ
τῆς ἄξιο γιὰ μεγαλύτερο θεάτρο ἢ τρουλάχιστο, γιὰ κοινὸ ἀπὸ Σαῖξπηρ καὶ ἀπὸ Μο-
λιέρους. Πόσο θαυμαστὴ ἦταν Πόρσια καὶ ἀπὸ Μπόρχιαν! Ἀλλῃ μιὰ ἐλπίδα λυγι-
σμένη. Ἄς μᾶς δώσῃ δυὸ-τρεῖς τέτοιες δημιουργίες!

Ὁ γ. Πολίτης φυσικά θὰ μπορούσε νὰ διακρίνει πῶς τὸ ἔργο δὲν θὰ παιζότανε καλὰ· τότε, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε τὸ ἐνδεχόμενον γιὰ μιὰ ἐπιτυχία τῶν ἡθοποιῶν, γιατί ἀνέβηκε ἡ «Λοκαντιέρα»; Τί μᾶς ἐνδιέφερε; Τὸ δυστυχισμένο τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ δὲν ἔχει ἄρα γε τὸ δικαίωμα νὰ διηγήσῃ κατὰ τὴν σύγχρονον, νὰ τοῦ το παιζόντων πὺλ καλὰ καὶ νὰ τὸ χωρεῖ περισσότερο; Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀμερικὴ δὲ βγάζουν τίποτα καλὸ; Ἡ «Λοκαντιέρα» ἦταν γνωστὴ στὴν Ἑλλάδα καὶ ὅσοι δὲν τὴν εἶχαν δεῖ, σχεδὸν τὴν ξέφραζαν· τὰ πολυπαιγνιμένα ἔργα κουράζουν, φαίνονται παλιά, ἂν δὲν εἶναι Σαίξπηρ, Σοφοκλῆς, Ὑψεν.

«Ὁ ζ. Πολίτης, πρέπει—ΠΡΕΠΕΙ—ν’ ἀφήσει τὸ διανοητικὸ φασισμό. Δὲν τὸν ζυγιάει τὸ φάσμα τοῦ Ὁθέλλου, τοῦ Οἰδίποδα, τοῦ πολλοῦ τοῦ Μπόρκμαν, στὰν μᾶς δίνει ἀδιάφορα ἔργα; Λαμπρὸς ὁ Γολδόνη, μὰ τί μᾶς νοιάζει; Ἐφ’ ὅσον μὲ βαρεῖται καρδιά πρὶν τελεῖωσει τὸ ἔργο. Τί νάκανα; Ποίος καὶμὸς μου, ποῖο αἰσθημὰ μου βρῆκε ἀνάπαυση στὴ «Λοκαντιέρα»; Μὰ δὲν τὸ θέλω, δὲν τὸ μπορῶ νὰ πιστέψω πὼς πρέπει ν’ ἀπογορευθοῦμε. Ἐχοῦμε τὸ Λήρ νὰ μᾶς ἀναπαύσι. Γιατὶ ἄλλοις ἀπὸ τὸ Ἔθνικὸ δὲν ἔχοῦμε νὰ περμεινοῦμε τίποτε ἄλλο, παρὰ μιὰ ὑπόδειξη γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς Ἐπιτεώρησης; σκαλές μὲ σεντέφι, προβολεῖς, θέαμα. Οἱ οὐράνιες δυνάμεις νὰ τὸ κάθουν τὸ τέτοιο θέατρο. Οἱ αὐλαῖς καὶ τὰ λοιπὰ δὲν ὠφελοῦν. Ἐργα, ἔργα νέα, σύγχρονα. Ὅχι οὐδέτερα καὶ ἀδιάφορα. Στὸ τέλος καὶ τὸ Ἔθνικὸ θὰ χάσῃ τὸ κοινό του. Διὸ βέβαια ἐμένα δὲ μὲ μέλλει, ἀλλὰ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ συμβεῖ...

ΚΕΛΕΜΙΝ : «'Αν τὸ μάθει ὁ ἄντρας μου», Θέατρον Ἀργυροπούλου.

Τὴν ἀβίαστη καλλιτεχνική χαρά μᾶς τὴν δίνει ὁ Ἀργυρόπουλος μ' αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Κέλεμιν, ποὺ εἶναι διαλεχτός βιεννέζος νέος συγγραφέας. Τὸ ἔργο εἶναι τόσο λεπτό, ποὺ φάλεγε κανεὶς πὼς δὲν ὑπάρχει. Ἔχει ἀλήθεια μεγάλη καὶ κλεινὴ τὴν τραγικὴν χαρά μᾶς, ὅταν γλυττωνοῦμε ἀπὸ μιᾶ ἀγάπῃ ποὺ θὰ μᾶς ἔβλαπτε. Ἡ γυναῖκα, καὶ ὁ ἡθοποιοὺς εἶναι ὁρασιότατα γραμμένοι ἢ κουφότερα, ἡ ἀσυλλογισία, ποὺ ἔχουν οἱ θεατρίνοι τοὺς συγγραφεῖς—παντοῦ τὰ πάντα—εἰκονίζεται σὲ μιὰ περίφημη σκηνή, ποὺ διαλλαδώνεται σὲ ὅλη τὴν τρίτη πράξη, μὲ τρόπο μοναδικὸ καθὼς καὶ μιὰ χαμαριέρα διωρίζει μέσα μᾶς τὴν ἐνθαρρυντικὴ πεποίθησιν σὺ τὴν γυναῖκα, ποὺ μᾶς τὴν κλονίζει ὁ πρῶτος γυναικεῖος ρόλος.

νίξει ο πρώτος γυναικείος ρόλος.
 Ἡ κ. Ἀργυροπούλου ἄξα καὶ σαφὲς μαζί με ὅλο τὸ θῖασο. Μὰ ὁ ἴδιος ὁ πρω-
 ταγωνιστής, ὁ ἀσπύγκριτος Ἀργυροπούλος παίξει θανμάσια. Παρόμοια λεπτότητα, χάρη
 καὶ συγγραπτικὴ πύρα δὲν εἶδε τὸ θέατρο μας καὶ σὲ τόσο κομμὴ ἔκφραση· πῶ
 μεταξωτὸ παιζιμο δὲν μπορεῖ νὰ γίνεῖ ὠρισμένε πῶς του ἦταν σάν τοῦ πιδ οὐσα-
 στικὸ μόντερον ζωγράφου.

Πιζοδό και ἀληθινό τοῦ δίδαγμα τοῦ ἔργου, ἄριστο τὸ δούλεμα τοῦ-θεοῦ ο Ἀ-
 γιοστόπουλος. Τί ἄλλο να θέλει κανεῖς περισσότερο. Ἡ πνοή τῆς μεγάλης τέχνης μάς
 δροσίζει καί μάς ἐγκαρδιώνει. Ἦταν να το ἤλπιει κανεῖς αὐτό τοῦ υποδειγματικοῦ
 ἔργου, ποῦ χωρίς ν' ἀπομακρύνεται ἀπό τὴν κάπως κοινὴ φρόνη, σάραζε, γελούσε,
 θλιβότανε μὲ τὴν πὺ φῖνα αἰσθήση. Κάτι, ποῦ τὴν μάλιστα, ἀπὸ τὴν περιήρημν βιεννέ-
 ζικη ἀνωτερότητα ἔχει κλειστεί σ' αὐτὲς τίς τοῖς πράξεις.

“Ας διαβάσει κατί τέτοια ἔργα καὶ στοῦ Ἐθνικοῦ ο. κ. Ἀργυροπούλου, ὅσα ὁ πρὸ περιωρισμένος, ἀριθμητικά, θιάσος του δὲν μπορεῖ νὰ τὰ παίξει...”

ΓΙΑΝ. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΣΤΟΥΝΤΙΟ: 'Εκθέσεις κ. κ. Τ. 'Ελευθεριάδη, Στ. 'Αξιώτη καὶ Ν. Μπαλο-
γιάννη.

‘Ο κ. Ήλενθεριάδης, γιὰ τὸν ὁποῖον ἐγράψαμε λίγα λόγια σὲ προηγούμενο ση-
μείωμα ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκδόσεως τῆς «Οἰκῆδος Τέχνης», ἐκθέτει στὸ κοινὸ σαλο-
νάκι τοῦ «Στούντιο» καμμιά τριανταριά ἐλαιογραφίες. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐργασία
πρωτότυπη καὶ ἀρκετὰ τολμηρή, ποὺ μ’ ὅλες τὶς ἀδυναμίες της, ἀξίζει τὴν προσοχή
μας.

«Ο κ. Ήλευθεριάδης είναι νέος καί, καθώς άκουσα, αὐτοδίδακτος, καλλίτερα ἀσπούδαχτος». ὅπως ἔλεγε ὁ μακαρίτης ὁ Βέλμος. Ἐχει κατωρθώσει, ὥστόσο, νά δημιουργήσῃ μιὰ τέχνη ἐντελῶς προσωπική, νά χαράξῃ ἕνα δικό του δρόμο. Ἀδιάφορα γιά τή μικρολεπτομέρεια καί τήν πιστή ἀπόδοση τῶν ἀντικειμένων, ἀρπάζει τή σιλουέτα τους καί τή δίνει ἔντονα ἀφοῦ τήν τυλίξει μέ τήν ἀγλὴ ἐνός ὑποβλητικοῦ μυστικισμοῦ. Ἔτσι θέματα πεζότατα ὅπως οἱ «δύο πέρδικες», τὸ «πεπόνι» τὰ «τρία τσαμπιά» κ. ἄ. ὁ γίνονται στήν παλέττα του αἶμα, παίρνουν τή μορφή συμβόλων, χωρίς νά παύουν ἐν τούτοις νά εἶναι τὰ τσαμπιά, τσαμπιά καί οἱ πέρδικες, πέρδικες.

Στά τοπία εἶναι ἐπίσης ἰδιότυπος, ἀλλὰ μονότονος, ἔτσι καθώς δίνει σέ 2—3 ταμπλώ τήν ἴδια ἀνηφοριά πού χάνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χαμηλά χωριάτικα σπιτάκια ἢ τὰ ἴδια δέντρα, ὅμοια φωτισμένα. Ἐπειτα στά τοπία γίνεται φανερότερη ἢ πῶς σημαντική ἀδυναμία ὅλων τῶν ἔργων τοῦ κ. Ήλευθεριάδη: ἡ ἀδυναμία στήν ἀπόδοση τοῦ φωτός καί τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐκεῖ βλέπει καθαρά πὺς ὁ τεχνίτης δὲν μπόρεσε νά συλλάβῃ τήν ἐξαισία διαφάνεια τῆς ἑλληνικῆς υπαίθρου—μπορεῖ καί νά μὴ τὸ θέλῃ: ἀλλὰ τότε δὲν ἔκανε παρὰ μιὰ ξενότροπη μανιέρα.

Οἱ συνθέσεις του ξεχωρίζουν γιά τὸ θάρρος τῆς συλλήψεως καί γιά τὴν ὁραία τους ἐκτέλεση. Ἡ «κόκκινη σύνθεση» (ἀριθ. 12 μᾶς δείχνει πόσο κατέχει ὁ κ. Ή. τὸ μυστικὸν τῶν χρωματικῶν ἀναλογιῶν, τὴ λεπτή κ' εὐγενική τέχνη τῆς ἁρμονίας.

Ὅταν ὁ νέος καλλιτέχνης τελειοποίησεν μέ τὸν καιρὸ τὸ σχέδιό του, ὅπου συχνὰ ὑστερεῖ, καί κατακτῇ ὁριστικά τὸ φῶς θὰ παρουσιάσῃ, χωρίς ἄλλο, πίνακες ἐξαιρετικούς, πού θὰ τὸν κατατάξουν στήν πρώτη γραμμὴ τῶν ἑλλήνων ἐλαιογράφων.

Οἱ κ. κ. Ν. Μπαλογιάννης καί Σ. Ἀξιώτης πού ἐκθέτουν στὸ ὑπόγειο τοῦ Στουὶν-τιο εἶναι δυὸ συμπαθητικὰ παιδιὰ πού κάνουν τὰ πρῶτα τους βήματα. Τὰ ἔργα τους μυρίζουν ἐργαστήριο τοῦ Πολυτεχνείου—πού ἀκόμη δὲν τὸ ἐτελείωσαν. Ἀλλὰ μέσα σ' αὐτὰ τὰ πρωτόλεια ὑπάρχει μιὸ ὑπόσχεση μελλοντικῶν ἐπιτυχιῶν. Ὁ κ. Μπαλογιάννης βασανίζεται πολὺ ἀπὸ τὴν ἀναζήτησιν τῆς πρωτοτυπίας. Ἔτσι πλάϊ σέ κοιμῆματα ἀπὸ τὴν παλιά Ἀθήνα κ' ἀπὸ τίς διάφορες ἐξοχὰς ἐκθέτει πίνακες τολμηροῦς μέ θέματα παραμυθένια. Τὸ «στοιχειωμένο πηγάδι» εἶναι τὸ καλλίτερο τῆς σειρᾶς αὐτῆς: ἔχει σχέδιο, χρῶμα, ἀτμόσφαιρα. Ἐχει τὴ χάρη τῆς χιμαίρας. Θὰ ἔπρεπε βέβαια νά εἶναι περισσότερο δικό μας, νά ξυπνᾷ μέσα μας τὸ παραμῦθι τὸ ἑλληνικὸ καί νά μᾶς θυμίζει γερμανικοὺς θρύλους, ἀλλὰ καὶ τέτοιο πού εἶναι ἀξίζει καθε συμπάθεια.

Συντηρητικώτερος ὁ κ. Ἀξιώτης περιορίζεται σέ θέματα γνωστά, ζωγραφίζει πουλιὰ καί γέροντες, θάλασσες καί ἐρημοκλήσια. Προσέχει πολὺ—περισσότερο ἂν πρὸς τὸ πρῶτον—στὴ λεπτομέρεια καί στήν πιστή ἀπόδοση τοῦ ἀντικειμένου, εἶναι μέχρι σπατάλης γαλάντης στὸ χρῶμα ἀλλὰ ξαίρει καλὰ νά σχεδιάσῃ, νά δίνη τὴν ἀνάλογη προοπτική, νά φωτίσῃ τ' ἀντικαθρεφτίσματα τῶν νερῶν. Ὅταν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς παραδόσεως, ἐλπίζω πὺς θὰ μπόρῃ νά μᾶς δώσῃ ἕνα ἄριστο ἔργο.

Στὸν «Παρνασσό» ὁ κ. Τ. Κουρούνης ἐκθέτει μιὰ σειρά τοπίων του ἀπὸ διάφορα νησιά. Γιά τὴν ἐργασία τοῦ κ. Κ. θὰ προτιμοῦσα νά μὴ μιλήσω. Ἡ ἄψυχη, φωτογραφικὴ τέχνη του δὲ μοῦ λείει τίποτα. Κι' ὅμως φαίνεται πὺς ἐκουράσθη φοβερά ὁ ζωγράφος, γιατί τ' ἀπειράριθμα σπιτάκια πού γεμίζουν τὰ ταμπλώ του εἶναι σχεδιασμένα μ' ὅλες τους τίς λεπτομέρειες....

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ὅσοι παρακολουθήσαμε τίς συμφωνικὰς καί λαϊκὰς συναυλίας τοῦ περασμένου μῆνα, διαπιστώσαμε γιά μιὰ φορὰ ἀκόμα τὸ γεγονὸς πὺς τὸ κοινὸ, τὸ μεγάλο κοινὸ, ὅταν τοῦ προσφέρεται ἐκλεκτὴ καί εὐκολοχώνευτη μουσικὴ τρέχει μέ προθυμία νά γεμίσῃ τὴ σάλα τῶν «Ὀλυμπίων» καὶ νὰ χειροκροτήσῃ αὐθόρμητα ἐκτελεστές καί ἔργα. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ συρροὴ κ' ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ κόσμου στὰ «Ὀλύμπια» σ' ὅλες αὐτὰς τίς συναυλίας. Καί θὰ λέγαμε, καί πού ἔχει ἀκουστὴ πολλές φορές, ἂν προσθέταμε

πὺς πρέπει νά παίρνουν αὐτὰ ὑπ' ὄψιν τους ἐκεῖνοι πού καταρτίζουν τὰ προγράμματα τῶν συναυλιῶν, καί ἰδίως τῶν λαϊκῶν, πού προϋποθέτουν κοινὸ ὄχι προσδεμένο ἀκόμα μουσικά...

Τὴν πρώτη Κυριακὴ τοῦ Γενάρη, ἡ χορωδία ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Οἰκονομίδη, ἔδωκε διύφρα ἀποσπάσματα ἀπὸ Γερμανικὰς καί Ἰταλικὰς ὁπερες. Κατ' ἀρχὴν δὲ βρῖσκω ἐπιτυχημένη τὴν ἰδέαν νά δίνονται σὲ συναυλίας ἔργα θεάτρου πού προϋποθέτουν κίνησιν καί σκηνικὸ διάκοσμο. Ὡστόσο, ὁ κ. Οἰκονομίδης κ' ἡ χορωδία προσπάθησαν ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἑλλειψιν αὐτή, μέ μιὰ ἐπιτυχή καί ἀρκετὰ μουσικὴ ἀπόδοση, ἰδίως ἀπ' τὸ γυναικεῖο τμήμα τῆς χορωδίας, γιατί τὸ ἀνδρικό ὑστερεῖ ἀκόμα σὲ ὁμοιογένεια καί μουσικότητα. Τὸ τελευταῖο ἔγινε ἰδιαίτερα αἰσθητὸ στὸ χορὸ τῶν φυλακισμένων ἀπὸ τὸ Fidelio τοῦ Μπετόβεν. Ἀντίθετα, ἰκανοποιητικὴ ἦταν ἡ ἀπόδοση τῶν ἀρχιτραγουδιστῶν τοῦ Βάγνερ, πού τραγουδήθηκε ἀπὸ τὸ μικτὸ χορὸ μέ κέφι καί ρυθμὸ. Τὸ δεύτερο μέρος, ἀποσπάσματα ἀπὸ Ἰταλικὰς ὁπερες, Μεφιστορελῆ, Καβαλλερία Ρουσικὰ καί Ἀίντα, ἀκούστηκε εὐχάριστα χάρις ὁπερες, Μεφιστορελῆ, Καβαλλερία Ρουσικὰ καί Ἀίντα, ἀκούστηκε εὐχάριστα χάρις τὴν ὁραία ἐκτέλεση. Στὴν ἴδια συναυλία ὁ Γερμανὸς βαδύφωνος Βάτοκε τραγοῦδησε δυὸ ἄριες τοῦ Χαίντελ, τὸν μονόλογο τοῦ Σάξ ἀπὸ τοὺς ἀρχιτραγουδιστὰς καί τὴν σερενάδα τοῦ Μεφιστόφελ. Ἡ φωνὴ του χωρίς νά εἶναι οὔτε μεγάλη σὲ ἔκταση, οὔτε δυνατὴ, πολλὰς φορές μάλιστα ἡ ὀρχήστρα τὸν ἐσκέπαζε, εἶναι ὅμως συμπληρητικὴ καί θερμὴ, ἰδιαίτερα στὸ χαμηλὸ zegistre.

Ἐξαιρετικὴ ἡ ἐπιτυχία τῆς 5ης συμφωνικῆς. Στὸ πρόγραμμα ἡ 1η καί 7η συμφωνία καί τὸ κοντσέρτο σὲ μι μπεμόλ τοῦ Μπετόβεν. Ἡ 1η συμφωνία, ἔργο τῆς πρώτης περιόδου τοῦ Λασκάλου, ἐπηρεασμένου ἀκόμα ἀπὸ τὸν Χάινδ καί Μότσαρτ, εἶναι γραμμένη σ' ἐποχὴ, ἄς ποῦμε εὐτυχισμένη ἀκόμα γιά τὸν Μπετόβεν. Κι' αὐτὸ διαφαίνεται σ' ὅλο τὸ ἔργο, γεμάτο ζοῆ καί παιδικὴ χαρὰ, χαρούμενα νεῖα πού ξεκινοῦν γιά ἕνα θριαμβικὸ μέλλον. Ἡ ὀρχήστρα τὴν ἀπέδωσε μέ τὴν ἀπαιτούμενη ἐλαφρότητα καί κίνησιν. Τὸ τρίτο μέρος, τὸ μενουέττο παίχτηκε πῶς γοργό, πὺς εἶναι καί τὸ σωστότερο, γιατί ἔτσι ἀποδίδεται καλλίτερα ὁ χαρακτήρας του, μᾶλλον σκέρτσου. Ἡ 7η συμφωνία, γραμμένη σὲ καιρὸ πού ἡ δυστυχία καί ἡ μίσηρα χτυποῦσαν ἀλλεπάλληλα τὴν πόρτα τοῦ μουσικοῦ. Φτώχειες, ἐρωτικὰς ἀπογοητεύσεις, καί τὸ χειρότερο ἡ ἀκοή του, τὸ μεγαλύτερο δυστύχημα γιά ἕναν μουσικὸ, τὸν ἀφίνει ὁριστικά. Κι' ὅμως μέσα ἀπ' αὐτὰ τὰ χτυπήματα τῆς μοίρας, πού θ' ἀρχοῦσε ἔστω ἕνα μόνο νά γονάτισῃ ὅποιονδήποτε ἄλλο θνητό, ξεπερνᾷ ἕνα ἀθάνατο ποίημα, πού δίκαια ὁ Βάγνερ χαρακτηρίζει ὡς ἀποθέωση τοῦ χοροῦ. Κι' ἡ συμφωνία αὐτὴ ἀποδόθηκε τέλεια ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα, πού πληρώθηκε μέ δίκαια χειροκροτήματα. Τὸ κοντσέρτο σὲ μι μπεμόλ, τελευταῖο καί ἀνώτερο ἀπὸ τ' ἄλλα τέσσερα πού γράφηκαν γιά πιάνο, ἔχω τὴ γνώμη πὺς δὲν ἀποδόθηκε μέ τὴ συγκίνησιν πού χρειάζεσταν, ἀπὸ τὸν κ. Φαραντάτο, ἰδίως τὸ β' μέρος του. Τὸ παίξιμό του κατ' ὅλα ἄρτια καί ἄψογο ἀπὸ τεχνικὴ ἀποψη, ὅπως πάντα.

Ἡ 5η λαϊκὴ μπορεῖ νά ὀνομαστῇ «συναυλία τῶν πρώτων ἐκτελέσεων». Ἀπὸ πέντε κομμάτια, τρία πού ἀκούγονται γιά πρώτη φορὰ! Κι' ἀσφαλὲς ἡ συνισταμένη τῆς περιέργειας τοῦ κόσμου πού γέμισε τὰ «Ὀλύμπια» θάταν ἡ Τοκκάτα τοῦ Ρεσπίγκι μέ τὸν κ. Μητρόπουλο στὸ πιάνο καί τὴν ὀρχήστρα. Ὁ Ρεσπίγκι, σύγχρονος Ἰταλὸς συνθέτης, ἔχει πᾶ παγκόσμια ἐπιβληθῇ. Τὸ γράμμα τοῦ συντηρητικῶ, ὅχι πάντα πρωτότυπο, διατηρεῖ τὴ μελωδικὴ γραμμὴ. Αὐτὸ διαπιστώνεται καί στήν Τοκκάτα του. Ὁρχήστρα ἰδιότυπη, πού κατορθώνει νά δημιουργή τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ 16 καί 17 αἰῶνα, ἐποχὴ πού ἀνθίσε τὸ εἶδος αὐτὸ μέ τοὺς Φρεσκομπάλντι, Μεροσέλο κ. ἄ., χωρίς ὅμως καί πρωτοτυπία στὰ θέματα. Ὁ κ. Μητρόπουλος πού διεύθυνε τὸ ἔργο αὐτὸ, κρατῶντας καί τὸ μέρος τοῦ πιάνου, ἐσημείωσε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία καί καταχειροκροτήθηκε. Ὁ νεαρὸς μαθητὴς τοῦ Ρεσπίγκι Ι. Σαλβιόντι, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὴ σύντομη εἰσαγωγή σὲ Ντὸ δίσκο ἑλάσσον, πού ἀκούσαμε, εἶναι μουσικὸς πού τοῦ ἀνοίγεισι λαμπρὸ μέλλον, γιατί καί ἐμπνευσθὴν δὲν τοῦ λείπει καί τὸ metier τοῦ κατέχει. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νά εἰπωθῇ καί γιά τὸν Ἑλληνα συνάδελφό του Ν. Σκαλκώτα, μέ τὴ μικρὴ παρατήρησιν πὺς θὰ θέλαμε μεγαλύτερη ἀνάπτυξιν στὰ θέματα τῶν 4 ἑλληνικῶν χορῶν, πού τόσο λαμπρὰ ἐνορχήστρωσε. Ἡ συναυλία ἄρχισε μέ τὴ γαμάτη δροσιά καί χάρη συμφωνία σὲ μι μπεμόλ τοῦ Μότσαρτ, πού ἡ ἐκτέλεσή της

θάταν άφωρη άν δέν τά θαλάσσωσαν τά φαγκόττα στό τελευταίο μέρος, και τέλειωνε μέ τήν είσαγωγή-του Ριέντσι του Βάγνερ.

Άν δέν ήταν κι' ή ώραία έρμηνεία από τόν Πολωνό πιανίστα κ. Φρήμαν του κοντσέρτου Νο 2 του Ραχμανίνωφ, τό πρώτο μέρος της 6ης συμφωνικής θά περνούσε σχεδόν άταρατήρητο· γιατί ούτε ή Βαγνερική είσαγωγή της «Γηβεντολίν» του Σαμπριέ, ούτε τό κοινότυπο κοντσέρτο του Ραχμανίνωφ μπορούμε νά πούμε πώς τραβήξαν τό ενδιαφέρον του κοινού. Στο δεύτερο μέρος παίχτηκαν γιά πρώτη φορά οί συμφωνικές σπουδές γιά φλάουτο, όμποε, κλαρίνο, άρπα και όρχήστρα έγχόρδων του κ. Πετρίδη. Είναι 6 σύντομα κομμάτια με πηγιά έμπνευση, και έπιτυχείς άρμονικούς και όρχηστρικούς συνδυασμούς, γραμμένα άπάνω σ' ένα θέμα, πού εκθέτει στό προελόντιο, τό όμποε μέ την άρπα. Τό θέμα αυτό συναντάται ρυθμικά και μελωδικά παραλλαγμένο και στα λοιπά μέρη. Έτσι θά μπορούσαν νά σταθούν σάν παραλλαγές άπάνω σ' ένα θέμα, άν ό τεχνικός κι' αίσθητικός χαρακτήρας τους δέν έδινε την έντύπωση σπουδών. Από τά 6 κομμάτια, ή προτίμησή μας γέρνει στό μενούεττο, κοράλ και σκέρτσο. Ο κ. Μητρούπουλος τά διεύθυε με τη συνηθισμένη του στοργή. Η συμφωνική φαντασία του Στράους, άπό την Ιταλία είναι άπό τά πρώτα όρχηστρικά έργα του, έμπνευσμένη από τίς φυσικές όμορφίες της Ιταλίας. Ανήκει έπομένως στην πραγματική μουσική. Και τά 4 μέρη της (στην Καμπανία, στα έρείπια της Ρώμης, στις άκτές του Σορρέντο, λαϊκή ζωή της Νεάπολης) πού τό μόνο τους ίσως μειονέκτημα είναι πώς λίγο παρατραβούν, με τά άρμονικά τους ευρήματα και την μοεστρική τους ένορχήστρωση, καθρεφτίζουν τόσο ώραία τίς όμορφίες της Ιταλίας. Είναι κρίμα πού ένα τόσο ενδιαφέρον και μεγάλο έργο (διάρκεια 45'), δέν πήρε καλή θέση στο πρόγραμμα, κι' έτσι τό κοινό κουρασμένο πιά, ίσως νά μη τό πρόσεξε όπως θάπρεπε...

Και τελειώνοντας μία μικρή σύσταση: δέν θά μπορούσαν τά προγράμματα νά γράφονται σε καλύτερη γλώσσi, και νά μη περιορίζονται, όπως τίς περισσότερες φορές, σε βιογραφικές σημειώσεις, χωρίς άλλη άνάλυση των έργων; Γιατί έτσι πού κυκλοφορούν καταντάει νά πιστεύουμε πώς πληρώνουμε 5 δραχμές τό θαυμάσιο έξώφυλλο και τίποτα άλλο...

ΘΕΟΔ. Α. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τ' ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Τό «Ξεκίνημα» βρίσκεται στην ευχάριστη θέση ν' αναγγείλη σήμερα τά άποτελέσματα του δεύτερου φιλολογικού διαγωνισμού του.

Όσοι τό παρηκολούθησαν άπ' την άρχή της εκδόσεώς του, όσοι διάβασαν τίς υποσχέσεις πούδινε στο πρώτο φύλλο του, και τό περιέβαλλαν με τη συμπάθειά τους στην εξέλιξή του, θ' άντελήφτηκαν ότι δέν ξέφυγε καθόλου άπ' τη γραμμή πού χάραξε: ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ.

Νέοι και μεις, χωρίς καμμιάν ιδιαίτερη, άτομική φιλοδοξία, ριχήκαμε στο στίβο μαζί μ' αυτούς, σ' έναν ώραίο κι' ευγενικών άγώνα πιστευόντας στη νίκη. Είναι αλήθεια ότι πολλές φορές κουραστήκαμε· κι' άλλες απογοητευτήκαμε βλέποντας την άδιαφορία και την αντίδραση ώρισμένων ανθρώπων. Όστόσο όμως, κάθε φορά πού μέσα στη συνεργασία των νέων πούφτανε στα γραφεία μας, ξεχωρίζαμε κανένα καινούργιο ταλέντο, ξεχνούσαμε και τη λύπη και την πικρία μας και σκεφτόμαστε πάλι τόν άγώνα μας. Ήταν γιά μας κάτι σάν άναγνώση. Κάτι πού μας πλημμυρούσε με καινούργια δύναμη. Έτσι αποφασίσαμε και την προκήρυξη του δεύτερου φιλολογικού διαγωνισμού μας.

Κοινομε περιττό ν' αναφέρουμε έδω την έξαιρετική έπιτυχία πού σημείωσε, άφου οί είσηγητικές εκθέσεις, πού θά δημοσιευθούν στο έπόμενο τεύχος, θά άνα- λούν ένα προς ένα τά έργα κείνα πού βραβεύτηκαν.

Έκείνο μόνο τό όποιο έχουμε νά τονίσουμε, είναι ότι ΟΙ ΝΕΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ. Την εργασία τους, εκείνη τολάχιστον πού υπεβλήθηκε στο διαγωνισμό, θά την

υπέγραφε άδίσταχτα κάθε δόκιμος λογοτέχνης, άν και πολλούς άπ' αυτούς δέν μπορούμε νά τους συγκρίνουμε μαζί τους.

Τ' άποτελέσματα έχουν ως εξής:

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

Η κριτική έπιτροπή των πεζών άπένευσε τό Α' Βραβείο του διαγωνισμού μαζί με τό 500δραχμον, στο διήγημα του κ. Γιάννη Γ. Σφακιανάκη «Έξωση στους πεθαμένους». Τόν Α' έπαινο άπένευσε στο διήγημα «Έρμος» του κ. Π. Κλωνάρη. Ακόμη κάνει ευφημον μνείαν και γιά τά διηγήματα: «Υστερα από πολλά χρόνια» της κ. Α. Διαμάντογλου, «Με τη βροχή», της Δόδς Μύροα, «Αλόη», «Μεγάλη άπόφαση» του κ. Γ. Σαράντη και «Δουλίτσα», του κ. Φ. Αελοούδη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ:

Η κριτική Έπιτροπή του διαγωνισμού στίχων άπένευσε τά βραβεία ως εξής: Τό Αο Βραβείο μαζί με τό 500δραχμον στο ποίημα του κ. Μιχ. Κουρμούλη «Ν' άναρωτιέσαι». Τό Βο Βραβείο στο ποίημα της κ. Καλλιόπης Λιαζάκου, «Τράβα τόν ίσκιό σου...». Τόν Αον έπαινο άπένευσε στο ποίημα της δ. Καλλιόπης Μουζέλη «Άρμονία στο δέιλι» και τόν Β' έπαινο στο ποίημα του κ. Μηνά Δημάκη «Όταν περάση ή νειότη μου».

Επίσης κάνει ευφημον μνείαν γιά τά ποιήματα των: Αέλας Καβροϋ, Σταθή Ζαρκιά, Ξ. Λυσιώτη, Αγγελου Καφέτα και Μύροα, «Αλόη». Ο κ. Κλ. Μιμίκοσ άπέσυρε τά τραγούδια του, πριν νά κριθούν άπό την Έπιτροπή.

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΓΑΛΑΣ

Τή νύχτα της 27 του Γενάρη, κάτω άπ' τη φιλόξενη στέγη του Έκπαιδευτηρίου «Μαρκή», πέθανε ό Μάρκος Σιγάλας, ό πρώτος καθηγητής της άπαγγελίας, ό άνθρωπος πού προσέφερε τίς πολύτιμες δυνάμεις του γιά τη δημιουργία του νεοελληνικού θεάτρου.

Ο θάνατός του ήρθε νά τόν άσπλλάξει από μία μαρτυρική ζωή. Λησμονημένος άπ' όλους, ό Μάρκος Σιγάλας είχε στερηθή κάθε οικονομικής ένίσχυσης και ή περισυλλογή του στο εκπαιδευτήριο «Μαρκή» όπου και πέρασε τίς στενές του μέρες, είναι ό άδιάφυστος μάρτυρας της κατάντιας μας. Κανένα από τά φιλανθρωπικά ιδρύματα της πρωτεύουσας δέν τόν έδέχτηκε και κανένας από τους μεγαλόσημους «Ιδεαλιστάς» δέν ενδιαφέρθηκε γι' αυτόν. Έτσι στη σειρά των πνευματικών ανθρώπων πού πεθαίνουν στις σοφίτες και στους δρόμους, προστέθηκε ένας άκόμη, προς δόξαν του...πολιτισμού μας και των παγτός είδους διανοουμένων μας.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΤΩΝ ΣΑΛΟΝΙΩΝ

Τό γεγονός, αυτό και μόνο, ότι δέν βρέθηκε μία μικρή γωνίτσα γιά νά στεγάσει τό Μάρκο Σιγάλα πού είχε ανάγκη ίατρικής περίθαλψης, αλλά και παρηγορίας στις τελευταίες του στιγμές, άποδεικνύει και κάτι άλλο: «Ότι κάτω από τη μάσκα της φιλανθρωπίας, υπάρχουν μόνον σκοποί επιδεικτικοί και άνθρωποι χωρίς κανένα βαθύτερο αίσθημα...»

Γι' αυτούς πού υποφέρουν, σ' οποιαδήποτε τάξη κι' άν ανήκουν, δέν υπάρχει καμιά μέριμνα. Υπάρχουν όμορφες και έπιμελέστατα παρουσιασμένες κυρίες, κομψοί και πρόθυμοι κύριοι, πού ενώ τόχουν καμιά με τό νά φαίνεται ότι συμπονοϋν, κλείνουν τά μάτια μόλις άντικόσουν τη δυστυχία, περνούν άδιάφοροι, συνεχίζοντας τό δρόμο τους στην όργιαστική τους ζωή. Καί, δυστυχώς, άπ' αυτούς δέν λείπουν και οί διανοούμενοι...

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Οί περισσότεροι, άν όχι όλοι σχεδόν οί παλαιοί και νέοι λογοτέχνες μας—αυτό

είναι το χειρότερο—βρίσκονται στη δημοσιογραφία.

Αντί να καλλιεργούν το ταλέντο τους, αντί να διαθέτουν τις πνευματικές τους δυνάμεις για τη δημιουργική τους άνοδο και την εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας, βρίσκονται κλεισμένοι στα δημοσιογραφικά γραφεία γράφοντας επιφυλλίδες, χλιαρά ρομάντσα ή και πορνογραφήματα για να ζήσουν!

Αγωνίζονται κάτω απ' τις σκληρότερες συνθήκες κι' η ψυχή τους πλημμυρίζει από τη μεγαλύτερη πικρία.

Ωστόσο, υπάρχουν και μερικοί διανοούμενοι της μεγάλης ιδέας, που μιλούν με περιφρόνηση για τους πρώτους—τους αληθινούς μάρτυρες—από το βάθος των εκατομμυρίων τους ή των πλουσιολάτρων θύελλών τους κι' υπάρχουν άλλοι που αδιαφορούν δόλοτελα μπροστά σ' αυτό το θέαμα.

Δεν υπάρχει λοιπόν κανένας ικανός μέσα σ' αυτόν τον κύκλο που να σκεφτή θετικότερα και μαζί μ' άλλους να σκεφτούν τι μπορεί να γίνει; Οι οδοκαθαριστές έχουν κι' αυτοί το σωματείο τους, το ταμείο συντάξεώς τους και πολλά ακόμα άλλα ευεργετήματα!...

ΔΥΟ ΑΡΘΡΑ

Σάν ένα παρήγορο σημείο και σάν μιὰ τολμηρή εκκίνηση, φάνηκαν απ' τις στήλες της εφημερίδας «Πρώτη» δύο άρθρα του κ. Στρατή Μυριβίλη για τη θέση των διανοουμένων και για τις σχέσεις εφημερίδων και τέχνης.

Είναι η πρώτη εκδήλωση κάποιου γενικότερου ενδιαφέροντος των λογοτεχνών μας για την τάξη τους.

Οι περισσότεροι απ' αυτούς, εξακολουθούν ακόμα να πιστεύουν ότι η αποστολή ενός λογοτέχνη δεν έχει τίποτε αξιολογώτερο από μιὰ επίδειξη, από μιὰ συζήτηση σ' ένα φιλολογικό σαλόνι ή σέ μιὰ συντροφιά, τη στιγμή που γύρω μας συντελούνται τεράστιες κοινωνικές ζυμώσεις και που ακόμα η θέση τους ή επαγγελματική δέχεται τον αντίκτυπο όλων αυτών των ζυμώσεων.

Ωστόσο η άρχή έγινε. Ας την χαιρέσουμε λοιπόν, πιστεύοντας ότι θα βρεθούν κι' άλλοι για να την συνεχίσουν και να φροντίσουν για τη βελτίωση της θέσεως και της τάξεώς τους.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Είναι γνωστό πόσο ό ένας σέβεται την πνευματική ιδιοκτησία του άλλου στην χαριτωμένη τούτη χώρα. Κι' είναι ακόμη πιο γνωστό πώς βγαίνουν τα διδακτικά βιβλία από τους εκδότες και από τους συγγραφείς τους: Παίρνουν από δω, παίρνουν από κει τις περισσότερες μάλιστα φορές χωρίς να ρωτήσουν κανένα, και παρουσιάζον με τ' όνομά τους την εργασία των άλλων, με τη δικαιοδοσία ότι το βιβλίο είναι διδακτικό, αφού άλλως τε το επιτρέπει και ο Νόμος, μετά την άρροδο της δικαιοδοσίας απ' την ημέρα που δημοσιεύτηκε η εργασία του κάθε λογοτέχνη. Και το κακό προχωρούσε.

Τελευταία όμως, μιὰ ομάδα λογοτεχνών στην οποία πρωτοστατεί ο κ. Βλαχογιάννης, συνέταξε αναφορά για τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως και ζητεί την κατάργηση του άχαρακτήριστου αυτού Νόμου.

Ελπίζουμε ότι οι απόψεις αυτές των λογοτεχνών μας θα εισακουστούν και γιατί είναι δίκαιες αλλά και γιατί πρέπει να κατοχυρωθούν μιὰ για πάντα τα επαγγελματικά τους συμφέροντα.

ΑΝΤΙΑΝΨΕΙΣ

Ο κ. Κ. Ο. του «Εθνους», απαντώντας στον θεατρικό κρητικό πρωϊνήν εφημερίδος, γράφει στο σημειώμα του τούτο το περίφημο μὰ και ιστορικό μαζί:

«Ως αν ή κριτική να μη είναι εις τελευταίαν ανάλυσιν ζήτημα προσωπικής εντυπώσεως.

Στόν παράξενο τούτο τόπο, με τούς λογής ανθρώπους των γραμμάτων και των διανοουμένων του, τούς κριτικούς και «επικριτικούς» του, δεν πρέπει να μὰς παραξενεύη ό,τι κι' ανάκοϋμε.

Αφού όμως ή κριτική, κατά τόν κ. Κ. Ο., είναι προσωπική εντύπωση, κι' αφού ό προσορισμός της είναι αυτός, δέ θάταν καλλίτερα ό κ. Ο. να κρατούσε την «Εντυπώσή του» για τόν έαυτούλη του και να μη στενοχωρηται αν ή γνώμη ενός τρίτου είναι διαφορετική απ' τη δική του, αφού και γι' αυτόν θάναί «προσωπική εντύπωση»;

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ

Φ. Σκριπταν. Δυστυχώς αυτό το κάτι που μὰς στείλατε για να γίνεται «εκτός του αναγνώστη και συνεργάτης μας», δεν είναι καθόλου καλό. Διαβάστε πολύ πριν ξαναγράψετε. Δ. Αλεξίου. Θυσιάζετε το νόημα για να ριμάρετε τούς στίχους σας κι' έτσι τα τραγούδια σας δεν λένε τίποτα. Γράφετε πιο απλά και πιο παντός προσέχειτε την έννοια. Εύφ. Ζαφειροπούλου—Π. Αντζολίνου. Ο μεταφραστικός διαγωνισμός έμταιώθη, γιατί παρατηρήθηκε απροθυμία στη συμμετοχή. Σ. Ζαρκιάν. Θά δημοσιευθ ή άργότερα. Τόμο ταχυδρομήσαμε. Η. Μυριβίλη. Η συνεργασία σας παρεδόθη στην επιτροπή του διαγωνισμού. Α. Αντωνίου. Ευχαριστούμε. Ο ποιητής κ. Δάφνης είναι τμηματάρχης της Έθν. Βιβλιοθήκης και μπορείτε να του γράψετε εκεί. Από τη συνεργασία σας ξεχωρίσαμε το πεζό σας «Ένας άνθρωπος». Για να γίνει όμως άτιο πρέπει να το δουλέψετε ακόμα πολύ. Περισσότερο απ' όλα το χαλάει το τέλος του που είναι και άπύθανο. Δώστε ζωντάνια στα θέματά σας. Κ. Πετρόπουλου. Ευχαριστούμε. Ν. Σ. Το παραδώσαμε στην επιτροπή του διαγωνισμού. Β. Α. Σ. Το ίδιο κάναμε και για τα τραγούδια σας Δ. Μπερκετήν. Καλό «Όχι όμως και κατάλληλο για το «Ξεκίνημα». Κ. Διακ. Λάβαμε. Ευχαριστούμε. Φ. Αλάσην. Τα τραγούδια σας διαπνέονται από ένα βαθύ αίσθημα, ύστερου όμως στην τεχνική του στίχου. Προσέχετε περισσότερο σ' αυτό το σημείο. Β. Αέγγεση. Σας ευχαριστούμε. Το τελευταίο τραγούδι σας όχι τόσο καλό όσο τα προηγούμενα. Α. Περγάσην. Σας απαντήσαμε. Δ. Ι. Β. Από το επόμενο φύλλο όσα τραγούδια και πεζά έχουμε θα τα βίζουμε χωρίς καμιά διάκριση στην τακτική συνεργασία του περιοδικού. Καταλαβαίνετε όμως και σεις ότι θα αναγκαστούμε να τα κρίνουμε αυστηρότερα. Η σελίδα συνεργασίας θα διατηρηθ ή για τούς δόλοτελα άγνωστους νέους. Τ. Β. Θεογνίστην. Διαβάζοντας το γράμμα σας μείναμε με την εντύπωση ότι μὰς στέλνετε καλή συνεργασία. Γελαστήκαμε όμως. Τα τραγούδια σας δεν έχουν τίποτα το εξαιρετικό. Είναι πολύ κοινά και, το χειρότερο, τα γεμίζετε υποκοριστικά για να φτιάξετε ρίμες. Δεν νομίζετε ότι ένας άνθρωπος της ηλικίας σας πρέπει νάχη περισσότερες απαιτήσεις από τόν εαυτό του; Δ. Μπλιάφαν. Ευχαριστούμε. Δεν δείχνετε καμιά βελτίωση. Οι «Τσιγγάνοι» κάτι θέλουν να πουν, ωστόσο όμως δεν το κατορθώνουν. Ο. Χαπίσην. Κατώτερο απ' το προηγούμενο. Μη βιαζόσαστε. Ν. Μπελίδαν. Μὰς γράφετε: «Είμαι ένας από τούς τακτικούς και πιο φανατικούς αναγνώστες σας». Και στέλνετε το γράμμα σας σέ διεύθυνση ανύπαρκτη. Όμολογούμε ότι δεν μπορούμε να καταλάβουμε πώς συμβιβάζονται αυτά τα δυο πράγματα. Νέον της Χαλκίδος. Καλά και άγια όσα μὰς γράφετε. Τις αντιλήψεις μας όμως χωρίζει ή έξης διαφορά: Δεν μπορεί κανείς να όχυρώνεται πίσω από τη λέξη «νέος» και να μὰς βομβαρδίζει με τα παραληρημάτα του, υπό τύπον βιβλίου. Να υποστηριχθ ή ένας νέος πούχει συνείδηση του έαυτού, ναί. Όχι όμως και άνθρωποι πού, είτε γιατί έτυχε να λέγονται είτε και γιατί είναι νέοι, έχουν ξεχάσει τί σημαίνει ή λέξη «ντροπή». Γ. Σαρ. Προσέχετε άλλη φορά να μη γράφετε πάνω στα περιώδια των εφημερίδων. Διαβάστε τ' αποτελέσματα. Μ. Π. Και στα δυο. Αν θελήσετε να προσέξετε περισσότερο και ν' αφίσετε τη βιασύνη που σας έχει κυριεύσει για να δήτε δημοσιεύμενη την εργασία σας, θα μπορούσατε να γράψετε καλλίτερα. Απομόστε που ό χώρος δεν μὰς επιτρέπει να μεταφέρουμε εδώ αποσπάσματα απ' τα πεζά σας για να βλέπατε πού ύστερου. Τα ίδια έχουμε να σας πούμε και για το καινούργιο. Χ. Σπυροπούλου. Αφού «καταταχθήκατε το 1932 λογοτέχνης» και τώρα έχουμε 1934 έχετε δυο χρόνια περίπου που ύπηρετείτε. Επειδή δέ δεν ενδιαφέρεται κανείς για να σας δώση το άπολυτήριο, καλά θα κάνετε να λιποταχθήστε... Τι άλλο να σας πούμε; Ν. Πατσιαντά, Μ. Δημ., Γ. Ανδριοπούλου, Δ. Καπόλαν, Χ. Εύθυμιού, Γ. Ανδρεόπουλου, Χρ. Τσακίρη, Δ. Νικολαΐδου, Π. Τζαβάραν, Ίουστίναν. Λάβαμε συνδρομές σας. Ευχαριστούμε.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗ : «Στιγμές» (ποιήματα).
ΝΑΝΑΣ ΠΡΙΝΑΡΗ : «Σκίτσα» (διηγήματα).
Κ. ΠΟΛΙΤΗ : «Εκάτη».
Δ. ΣΤΑΝΖΗ : «Lucifero».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ : Μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό.
ΝΕΑ ΖΩΗ : Μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ και ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ : Δεκαπεν-
ήμερο βιβλιογραφικό δελτίο.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΑ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1933) ΔΡ. 8.607.000.000

Κεντρικὸν Κατάστημα : Ἐν Ἀθήναις

ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα : εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα ἐν Αἰγύπτῳ, :
Κάϊρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ.

Ἀνταποκριταί, εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὅρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα, μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK: 51, MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000